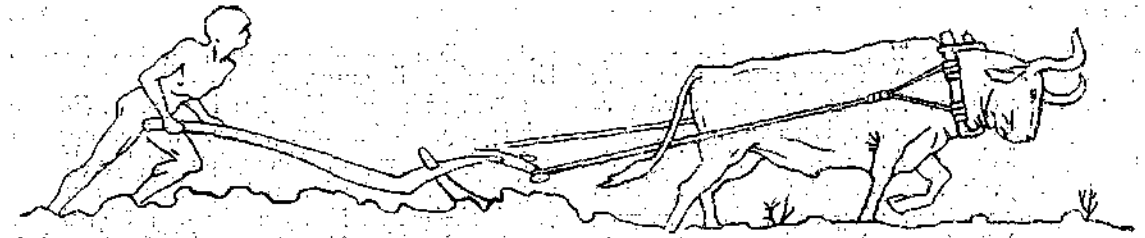

ΕΠΥΡ. ΛΑΜΠΡΟΣ

ΠΡΥΤΑΝΙΣ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ

ΠΑΝΔΘΗΝΑΪΑ

ΕΤΟΣ ΙΒ' 15
ΜΑΡΤΙΟΥ 1912

ΤΟ ΕΘΝΙΚΟΝ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΝ 1837—1912

Ἡ ἰδρυσις τοῦ Πανεπιστημίου — Τὰ πρῶτα Β. Διατάγματα — Ἡ ἐναρξίς τῶν μαθημάτων.

Καθ' ὅλην τὴν μακρὰν τοῦ Ἑλληνικοῦ Γένους δουλείαν μέχρι τῆς ἐπαναστάσεως τοῦ 1821 εἰς πλείστα τοῦ Ἑλληνισμοῦ μέρη ἐλειτούργουν σχολαί, οἱ οἱ Ἑλληνόπαιδες ἤκουον μαθήματα ἀνωτέρας ἐκπαιδεύσεως, δυναμένης νὰ παραβληθῇ πρὸς τὴν ἀλλαγὴν πανεπιστημιακῆν τοιαύτην. Οὐδόλωσ λοιπὸν παράδοξον καὶ δυσεξήγητον, ἂν μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς Ἑλλάδος ἡ πρώτη σκέψις τῶν τότε ἐκλεκτῶν τοῦ ἔθνους ἦτον ἡ καλλιέργεια τῆς εὐρύτερας παιδείας καὶ μάλιστα ἡ ἰδρυσις πανεπιστημίου.

Ἡ ἰδέα τῆς ἰδρύσεως πανεπιστημίου εὗρεν ὑπέρομαχον θεμέλιον τὸν πρῶτον τῆς Ἑλλάδος βασιλέα Ὀθῶνα διὰ τὴν πραγματοποιηθῆ τάχιστα. Καὶ οὕτως εἰς τὸ ἀπὸ 3 Ἀπριλίου 1833 Β. Δ. περὶ τοῦ σχηματισμοῦ καὶ τῆς ἀρμοδιότητος τῆς ἐπὶ τῶν Ἑκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως Γραμματείας (ὡς ἐλέγχοτο τότε τὸ Ὑπουργεῖον) ἀναγράφεται ὅτι, «εἰς τὴν ἀρμοδιότητα τῆς γραμματείας ταύτης ἀνήκει ἡ φροντίς περὶ συστάσεως ἐνὸς πανεπιστημίου καὶ μίᾶς ἀκαδημίας». Εἰς τὴν διατύπωσιν λοιπὸν ἀγάπη τοῦ Ὀθῶνος πρὸς τὴν Ἑλλάδα, εἰς τὸν πόθον του, ὅπως ἴδῃ αὐτὴν προαγομένην ἀμέσως κατὰ πάντα, καὶ εἰς τὸν ὄλεθρον τῆς παιδείας τῆλον τῶν μόλις ἐλευθερωθέντων Ἑλλήνων ὀφείλεται ἡ πρὸ τῆς παρελεύσεως δεκαετηρίδος ἀπὸ τῆς ἀποκαταστάσεως τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους σύστασις καὶ λειτουργία τοῦ Πανεπιστημίου, τὸ ὅποιον κατὰ τὰς ἡμέρας ταύτας θὰ ἐσοτάσῃ τὴν ἐβδομηκονταπενταετηρίδα τῆς ἰδρύσεώς του.

Τὰ τῆς ἰδρύσεως, λειτουργίας καὶ προόδου τοῦ Πανεπιστημίου εὗρισται κανεὶς λεπτομερῶς κατὰ τὸ πλείστον ἐξιστορημένα εἰς τὸ «Χρονικὸν τῆς πρώτης πενηκονταετίας τοῦ Πανεπιστημίου», τὸ ὅποιον κατ' ἐντολήν τῆς Συγκλήτου συνέγραψεν ὁ μακαρίτης καθηγητὴς τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς Ἰ. Πανταζίδης πρὸς ἀνάμνησιν τῆς ἐορτῆς τῆς πενηκονταετηρίδος καὶ ἐξέδωκε κατὰ τὸ 1889. Ἐκ τοῦ χρονικοῦ δὲ τούτου ἀρῶμαι τὰς περισσοτέρας τῶν πληροφοριῶν τοῦ παρόντος ἀρθροῦ, τοῦ ὁποίου σκοπὸς εἶναι ἡ εἰς γενικὰς γραμμάς ἐξιστορήσις τῆς ἰδρύσεως καὶ δράσεως τοῦ Πανεπιστημίου.

Τὰ δύο πρῶτα Β. Διατάγματα τὰ ἀφορῶντα τὴν ἰδρυσιν τοῦ Πανεπιστημίου εἶναι τὸ ἀπὸ 14 Ἀπριλίου 1837 «περὶ προσωρινοῦ κανονισμοῦ τοῦ ἐν Ἀθήναις συστηθησομένου Πανεπιστημίου» καὶ τὸ ἀπὸ 22 Ἀπριλίου ἰδίου ἔτους περὶ συστάσεως αὐτοῦ. Τὸ πρῶτον διάταγμα εἶναι ὁ προσωρινὸς κανονισμὸς, ὅστις, ἀντιγραφῆ ἂν πλήρης τοῦ ὄργανισμοῦ τῶν Γερμανικῶν πανεπιστημίων, ἐχρησίμευσεν ὡς βᾶσις τῆς λειτουργίας τοῦ Ἑλληνικοῦ τοιοῦτου, ἀφοῦ κατὰ τὴν παρελεύσιν τῶν ἐβδομηκοντα καὶ τεσσαρῶν ἐτῶν ὑπέστη πλείστα τροποποιήσεις καὶ συμπληρώσεις, μέχρις οὗ κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ἡ διπλῆ τῶν Ἑλλήνων Βουλῆ, ἀφορμὴν λαβοῦσα ἐκ τοῦ κληροδοτήματος Δαμπόλη, πρὸς ἰδρυσιν Πανεπιστημίου, ἐψήφισε νέον ὁρισθῆναι πανεπιστημιακὸν ὄργανισμὸν, οὐθιμίζοντα ἐπὶ τὸ τελειότερον τὴν λειτουργίαν αὐτοῦ. Διὰ τοῦ δευτέρου τῶν Β. Διαταγμάτων ὄριζετο ὡς ἡμέρα ἐναρξέως τῶν ἐργασιῶν τοῦ Πανεπιστημίου, ὅπερ ἀνομάσθη Ὀθῶνειον, ἡ 3 Μαΐου 1837. Ἀλλὰ ποῖον τὸ οἶκμα, εἰς τὸ ὅποιον θὰ

εγκαθιδρύεται τὸ Πανεπιστήμιον; Αἱ κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην εὐρύχωροι οἰκίαι εἰς τὰς Ἀθήνας ἦσαν ὀλίγισται καὶ ἤμιστα κατάλληλοι πρὸς τὸν σκοπὸν αὐτόν. Ἄλλ' ἐπειδὴ ἐπρέπε νὰ στεγασθῆ ἅπαν οἱ ἰδρυθῆν Πανεπιστήμιον, προεβίβη ἡ ὑπὸ τὴν ΑΒ πλευρὰν τῆς Ἀκροπόλεως οἰκία τοῦ Κλεάνθους¹, ἡ ὁποία ἠδύνατο ὀπωσθήποτε νὰ θεραπεύσῃ τὰς πρώτας ἀνάγκας καὶ νὰ φιλοξενήσῃ τοὺς πρώτους καθηγητὰς καὶ φοιτητὰς. Μόλις δὲ ἐξευρέθη τὸ κατάλληλον οἰκημα καὶ ἐγίναν ἐντὸς αὐτοῦ αἱ δέουσαι παρασκευαί, ἐτελέσθησαν καὶ τὰ ἐγκαίνια τῆς λειτουργίας τοῦ Πανεπιστημίου κατὰ τὴν ὀρθοειδίαν ἡμέραν — 3 Μαΐου 1837 — μετὰ πάσης τῆς δυνατῆς μεγαλοπρεπείας. Συμφώνως μὲ τὰς περιγραφὰς τῶν ἐφημερίδων τῆς ἐποχῆς ἐκείνης εἰς τὴν τελετὴν ταύτην παρέστησαν ὁ βασιλεὺς Ὁθων—μεταβὰς ἐκ τῆς ἔφιππος—ἀπασαι αἱ ἀρχαί, μέλη τινὰ τοῦ διπλωματικοῦ σώματος καὶ πλῆθος λαοῦ, κατακλύσαντες τὴν αἴθουσαν καὶ τὰς προσόδους τοῦ καταστήματος. Ὁ Σ. ἐπίσκοπος Ἀττικῆς ἐπεκαλέσθη τὴν θείαν ἀντίληψιν ἐπὶ τῶν καθηγητῶν καὶ φοιτητῶν — ὅτε ὁ Ὁθων ἐθεάθη δακρύσας δις — καὶ μετὰ τοῦτο ὠρκίσθησαν οἱ καθηγηταί. Ἀμέσως κατόπιν, ὁ διορισθεὶς ὑπὸ τοῦ Βασιλέως πρόεδρος Κ. Δ. Σχινᾶς, καθηγητῆς τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς, ἐξεφώνησε βραχῶν πανηγυρικῶν λόγον καὶ μετ' αὐτὸν ὠμίλησαν καὶ ἄλλοι. Ἡ συγκίνησις καὶ ὁ ἐνθουσιασμός διὰ τὴν τελετὴν ταύτην ἦσαν καταφανεῖς εἰς τὰ πρόσωπα ὅλων τῶν κατοίκων τῶν Ἀθηνῶν, οἱ ὅποιοι τότε ἀνῆρχοντο εἰς 20.000 περίπου, συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν στρατιωτῶν, τῶν δούλων καὶ τῶν παροικούντων ξένων.

Οἱ πρώτοι καθηγηταί καὶ φοιτηταί — Ἡ διδασκαλία — Ὁ πρώτος διδάκτωρ.

Ἡ κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ θέρους ἐναρξίς τῶν ἐργασιῶν τοῦ Πανεπιστημίου ἐγίνε μόνον καὶ μόνον διὰ βεβαιωθῆ ἐπισήμως, ὅτι τὸ ἀνώτατον ἐκπαιδευτικὸν ἴδρυμα ἦνοιξε τὰς πύλας του καὶ οἱ θέλοντες νὰ φοιτήσουν εἰς αὐτὸ ἠδύνατο νὰ προσέλθουν πρὸς ἐγγραφήν. Ὑπὸ 9 ὄμων καθηγητῶν ἐγίνε μεταξὺ τῆς 10 καὶ 26 Μαΐου καὶ ἐναρξίς μαθημάτων, τὰ ὁποῖα διεκόπησαν τὴν 15 Ἰουλίου, ἵνα ἐπαναληφθοῦν τακτικῶς τὸ φθινόπωρον. Οἱ πρώτοι δὲ διορισθέντες καὶ διδάξαντες καθηγηταί ἦσαν οἱ ἑξῆς:

1^{ον} Τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς: Μισαήλ Ἀπο-

¹ Ὁ Κλεάνθης οὗτος, ὑποθέτω, ἦτον ὁ μηχανικός ὁστις συνέταξε μὲ τοῦ Σάουβερτ τοῦ πρώτου σχεδίου τῆς πόλεως Ἀθηνῶν, ὅπερ ἠκυρώθη ὑπὸ τῆς ἀντιβασιλείας, καὶ κτήτωρ μεγάλου λατομείου κατὰ τὴν νῦν συνοικίαν Βάθειας.

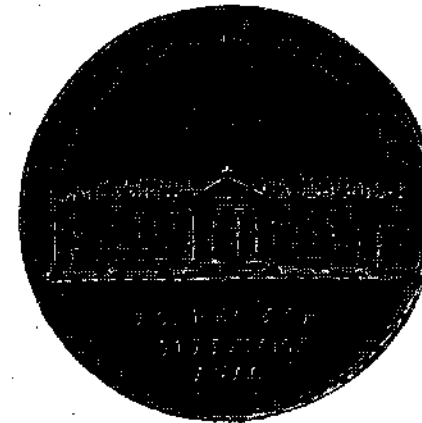
στολίδης, ἀρχιμανδρίτης, Θεόκλητος Φαρμακίδης ἱερομόναχος, τακτικοὶ καθηγηταί, καὶ Κωνσ. Κοντογόνης, ἑκτακτος.

2^{ον} Τῆς Νομικῆς Σχολῆς: Γεώργ. Α. Ράλλης τοῦ ἐμπορικοῦ δικαίου, Ἰωάν. Α. Σούτσος τῆς πολιτικῆς οἰκονομίας, Γοδοφρίδος Φέδερ (Βαναρός) τῆς πολιτικῆς δικονομίας, ἐπίτιμοι καθηγηταί, Γεώργ. Α. Μαυροκορδάτος τοῦ γαλλικοῦ δικαίου, Περικλ. Ἀργυροπούλου τοῦ διοικητικοῦ δικαίου, Αἰμιλίου Ἐρτσόγ (Πρώσος) τοῦ ρωμαϊκοῦ δικαίου, ἑκτακτοὶ καθηγηταί.

3^{ον} Τῆς Ἱατρικῆς Σχολῆς: Ἀλεξ. Πάλλης τῆς ἰατροδικαστικῆς καὶ τοξικολογίας, Ἐρρίκος Τριμίπερ (Γερμανός) τῆς χειρουργικῆς, Ἰωάν. Νικολαΐδης Λεβαθεὺς τῆς ὑγιεινῆς καὶ φυσιο-λογίας, ἐπίτιμοι καθηγηταί, Νικόλ. Κωστῆς τῆς μαιευτικῆς, Ἰωάν. Βούρος τῆς εἰδικῆς παθολογίας καὶ κλινικῆς, Ἀναστ. Λευκίας τῆς ἱατρικῆς ἱστορίας καὶ γενικῆς παθολογίας καὶ θεραπείας, Δημήτρ. Α. Μαυροκορδάτος τῆς ἀνατομίας καὶ φυσιολογίας, τακτικοὶ καθηγηταί, Ἰωάν. Ὀλύμπιος τῆς χειρουργικῆς παθολογίας, ἑκτακτος καθηγητῆς.

4^{ον} Τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς: Θεόδ. Μανούσης τῆς πολιτειογραφίας, Κυριακὸς Δομνάνδος τῆς φυσικῆς ἱστορίας, ἐπίτιμοι καθηγηταί, Κων. Δ. Σχινᾶς τῆς ἱστορίας, Νεόφ. Βάμβας, διάκωνος, τῆς φιλοσοφίας καὶ ρητορικῆς, Γεώργ. Γεννάδιος τῆς ἑλληνικῆς φιλολογίας, Κωνσ. Νέγρης τῆς μαθηματικῆς, Γεώργ. Κ. Βούρης τῆς μαθημ. καὶ μαθημ. φυσικῆς, Λουδοβίκος Ρὸς (Γερμανός) τῆς ἀρχαιολογίας, Ἐρρίκος Οὐλαρῖχος (Γερμανός) τῆς λατινικῆς φιλολογίας, τακτικοὶ καθηγηταί, Δ. Φράας (Γερμανός) τῆς βοτανικῆς, Εὐαγγέλιος Λάνδερερ (Βαναρός) τῆς γεν. χημείας καὶ πειραμ. φυσικῆς.

Ἐννοεῖται, ὅτι ἐκ τῶν ἀνωτέρω καθηγητῶν πολλοὶ δὲν ἦσαν κεκλημένοι πρὸς τοιοῦτον ὑπόδηγμα, καθ' ὅσον, καὶ ἂν εἶχον τύχη εὐρυτέρας σπουδῆς εἰς ξένα πανεπιστήμια, εἶχον προσορῆσαι ἑαυτοὺς δι' ἄλλα στάδια καὶ εἰς ταῦτα κατεγίνοντο. Ἄλλ' ἡ μεγάλη ἀποστολὴ τοῦ Πανεπιστημίου, τὴν ὁποῖαν βαδύτατα κατενόουν, ἐνίσχυσε αὐτοὺς εἰς τὴν ἰδέαν, ὅτι καθήκον τῶν ἦτο νὰ ἀποδεχθῶν τὸ προτεινόμενον ἀξίωμα, ἐπειδὴ δὲν ὑπῆρχον οἱ καλύτεροί των, καὶ νὰ μεταδώσουν τὰς γνώσεις των εἰς τὴν νεολαίαν τῆς πατρίδος των μετὰ τῶν ὀλίγων ξένων, τοὺς ὁποίους ὁ βασιλεὺς Ὁθων εἰς τὸν πόθον του, ὅπως ἴδη ἐπιτυγχάνον τὸ ἔργον του, ἐξέλεξεν ὡς συνεργάτας τῶν Ἑλλήνων ἐπιστημόνων. Ἴδου τί ἔλεγε περὶ αὐτῶν κατὰ τὰς ἐορτὰς τῆς πεντηκονταετηρίδος τοῦ Πανεπιστημίου ὁ τότε πρόεδρος Γ. Καραμήτσας, καθηγητῆς τῆς Ἱατρι-

Ἀναμνηστικὸν μετάλλιον τῆς ἱδρύσεως τοῦ Πανεπιστημίου

κῆς Σχολῆς: « Πολλοὶ ἐκ τῶν πρώτων καθηγητῶν τοῦ Πανεπιστημίου πρὶν ἢ γείνωσιν ἀγανισταὶ τῶν γραμμάτων ὑπῆρξαν ἀθληταὶ τοῦ ἱεροῦ ἀγῶνος προκινδυνεύσαντες ὑπὲρ τῆς ἀνεξαρτησίας τοῦ ἔθνους, ἐφλέγοντο ὑπ' ἐνθουσιασμοῦ καὶ ἐμόχθουν, ὅπως καταστήσωσιν αὐτὸ ἱκανὸν καὶ εἰς φύλαξιν τῆς ἐλευθερίας καὶ εἰς συμπλήρωσιν ἡμιτελοῦς ἔργου. Ἀναδεχθέντες τὸ ἔργον καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου οἱ ἄνδρες ἐκεῖνοι, δυσχερεστάτην εἶχον ἐντολήν νὰ ἐμπληρώσωσιν ἔμμελλον νὰ ἐγκαθιδρῶσιν τὰ γράμματα καὶ τὰς ἐπιστήμας εἰς τὴν παλαιὰν αὐτῶν ἑστίαν, ἀλλὰ κατὰ τὰς νεωτέρας προόδους καὶ ἐν τῇ νεωτέρῃ ἑλληνικῇ γλώσσῃ. Εἶχον νὰ ὑπερνικήσωσιν δυσχερείας μοναδικὰς οὐ μόνον κανονίζοντες τὰ τοῦ ἰδρύματος, τότε πρώτον λειτουργούντος, ἀλλὰ καὶ μετακινούντες τὰ ἐγνωσμένα καὶ πλάττοντες αὐτοὶ πρώτοι γλώσσαν πρὸς μεταφορὰν τούτων καὶ διάδοσιν ἀρμοδίαν. Κράτιστοι αὐτοί, ὡς ἐργῶ ἀπεδείχθησαν, ἐπρέπε τὸν θησαυρὸν τῶν γνώσεων νὰ μεταπλάσωσιν καταλλήλως πρὸς τὸ ἀκροατήριον αὐτῶν. Ἐπρέπε δὲ νὰ διαφλέγη αὐτοὺς ἡ φιλοπατρία καὶ ὁ ἐνθουσιασμός, ὅπως κατορθώσωσιν νὰ ὑπερνικήσωσιν τὰς δυσχερείας ἐκείνας ».

Οἱ κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος τῆς λειτουργίας τοῦ Πανεπιστημίου ἐγγραφέντες φοιτηταὶ ἀνῆλθον εἰς 52, ἐξ ὧν 8 τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς, 22 τῆς Νομικῆς, 4 τῆς Ἱατρικῆς καὶ 18 τῆς Φιλοσοφικῆς. Πλὴν τῶν φοιτητῶν ὄμων ἐνεγράφησαν καὶ 75 τακτικοὶ ἀκροαταί, οἱ ὅποιοι παρηκολούθουν τὰ πανεπιστημιακὰ μαθήματα, καὶ κυρίως τὰ νομικὰ, ἵνα μορφωθοῦν καλύτερον εἰς τὰ τῆς ὑπηρεσίας των. Ἄλλ' ἐκτὸς αὐτῶν τὰ μαθήματα παρηκολούθουν καὶ ἄλλοι μὴ ἐγγεγραμ-

μένοι εἰς τὸ Πανεπιστήμιον αὐτῶ δέ, κατὰ τὴν ζωνρὰν περιγραφὴν τοῦ Ἰ. Παναζίδου εἰς τὸ ἀνωτέρω μνημονευθῆν « Χρονικὸν » τὰ ἀκροατήρια « ἦσαν τότε ἀραιὰ μὲν, ἀλλὰ ποικιλώτατα κατὰ τε τὴν ἡλικίαν καὶ τὴν ἐξωτερικὴν περιβολὴν » νεανία καὶ παῖδες πολλάκις ἐκ τῶν εἰς τὸ γυμνάσιον φοιτῶντων, μεσήλικες καὶ πολιότροι, φουστανελοφόροι καὶ εὐρωπαϊκῶς ἐνδεδυμένοι, ρασοφόροι καὶ τὰς πολυπύχους νησιωτικὰς περισκελίδας περιβεβλημένοι, πάντες οὗτοι παρεκάθητο ἐπὶ τῶν πανεπιστημιακῶν θρανίων ».

Ἐννοεῖται, ὅτι πλείστον μαθημάτων ἡ διδασκαλία ἦτον ἑλληνικῆς διότι πλὴν ἄλλων λόγων καὶ τὰ διδασκτικὰ μέσα, πρὸ πάντων εἰς τὴν ἱατρικὴν καὶ τὴν φιλοσοφικὴν σχολὴν (μαθηματικά, φυσικὴ, βοτανικὴ, χημεία) ἔλειπον. Ὅπως δὲ ποτε τὸ Πανεπιστήμιον ἐλειτούργει, ἤρχισε ν' ἀποδίδῃ καρποὺς καὶ αἱ πρώται διδασκαρικαὶ ἐξετάσεις, τὰς ὁποίας ὑπέστη ὁ φοιτητῆς τῆς Ἱατρικῆς Ἀναστ. Γούδας κατὰ τὸ ἔτος 1843, ἐδεωρήθησαν γεγονὸς σημαντικόν, ὅπερ ἐτονίσθη ἰδιαιτέρως — καὶ δικαιοτάτα — ὑπὸ τοῦ τότε πρυτάνεως Μισαήλ Ἀποστολίδου.

Αἱ δωρεαὶ διὰ τὴν ἀνάγειν πτερίου — Ἡ οἰκοδόμησις.

Τὸ Πανεπιστήμιον εἶχε στεγασθῆ εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Κλεάνθους, ἀλλὰ ταχέως κατεδείχθη ἡ ἀνεπάρκεια αὐτῆς. Ἀναπόφευκτον λοιπὸν κατέστη νὰ οἰκοδομηθῆ ἴδιον κτίριον δυνάμενον ν' ἀνταποκριθῆ πρὸς ὅλας τὰς ἀνάγκας. Ἀλλὰ τὴν οἰκοδομήν ταύτην δὲν ἠδύνατο ν' ἀναλάβῃ τὸ πτωχότατον τότε Κράτος. Καὶ τοῦτο τὸ ἔργον, ὡς τόσα ἄλλα, θὰ συνετελείτο μόνον διὰ τῆς ἀρωγῆς τῶν εὐπόρων ὁμογενῶν. Ὁ δεύτερος

τοῦ Πανεπιστημίου πρῶτανις Γ. Α. Ράλλης, συνεννοηθεὶς μετὰ τινων ἄλλων τῶν αὐτῶν ἰδεῶν συνεκάλεσεν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Κ. Δοσίου κατὰ τὴν 26 Ἰανουαρίου 1839 πολλοὺς ἐπιστήμους πολίτας καὶ μερικοὺς ξένους καὶ προσέτεινε μετὰ μικρὰν πρὸς τοὺς συνελθόντας προσφώνησιν τὴν σύστασιν ἐπιτροπῆς πρὸς συλλογὴν ἐράνων διὰ τὴν ἀνάγεσιν πανεπιστημιακοῦ κτιρίου. Συνέστη ἐπιτροπὴ ἀμέσως ἐκ τῶν Γ. Κουντουριώτη, Ἀνδ. Ζαίμη, Θ. Κολοκοτρώνη, Α. Χ. Βράνδι, Γ. Α. Ράλλη, Θεοδ. Ράλλη, Γ. Γενναδίου, Ν. Βάμβα καὶ Κ. Δ. Σχινᾶ. Ἡ ἐπιτροπὴ ἐγκριθεῖσα διὰ Β. Α. ἐξέδωκε τὴν 25 Φεβρουαρίου προκήρυξιν πρὸς τοὺς ἀπανταχοῦ Ἕλληνας καὶ Φιλέλληνας, ζητοῦσα τὴν χρηματικὴν συνδρομὴν των. Εἰς τὴν προκήρυξιν ταύτην ἀπήντησαν πλείστοι καὶ οὕτω κατὰ τὴν 22 Μαρτίου αἱ δηλωμένοι συνδρομαὶ ἀνῆρχοντο εἰς 74 χιλ. δραχμῶν, ἐκ τῶν ὁποίων ἡ ἐπιτροπὴ εἶχεν εἰσπράξει ὑπὲρ τὰς 26,000 δρ.

Μετὰ τὸ ποσὸν αὐτὸ ἡ ἐπιτροπὴ ἀπεράσισε νὰ προβῆ εἰς τὴν ἐναρξιν τῆς οἰκοδομῆσεως τοῦ Πανεπιστημίου, ἐλπίζουσα εἰς τὴν προθυμίαν τῶν ὁμογενῶν διὰ τὴν ταχεῖαν συμπλήρωσιν τοῦ ποσοῦ τῆς ὀλικῆς δαπάνης. Ἡ οἰκοδόμησις θὰ ἐγένετο συμφώνως μετὰ τὸ σχέδιον τοῦ Δανοῦ ἀρχιτέκτονος Χρ. Χάνσεν, τὸ ὁποῖον εἶχεν ἐγκρίνει ὁ βασιλεὺς Ὄθων καὶ ἐπὶ τοῦ τόπου, ὃν προσδιώρισεν οὗτος. Ἡ ὀλικὴ δαπάνη εἶχεν ὁρισθῆ κατ' ἀρχὰς εἰς δραχμ. 176,000. Οὕτω δὲ τὴν 2 Ἰουλίου 1839, ἡμέραν Κυριακὴν, ἐτέθη ὁ θεμελιὸς λίθος τοῦ κτιρίου τοῦ Πανεπιστημίου μετὰ μεγάλης τελετῆς, τῆς ὁποίας αἱ λεπτομέρειαι ἀναγράφονται εἰς τὸ πρόμνημονευθὲν «Χρῶνικόν» τοῦ Ἰ. Πανταζίδου. Ἡ μαρμαρίνη πλάξ ἡ τεθεῖσα ἐπὶ τοῦ θεμελίου λίθου ἔφερε τὴν ἐξῆς ἐπιγραφὴν: «*Ἑλληνικὸν Πανεπιστήμιον ἀνεγερθὲν συνδρομῇ Ἑλλήνων καὶ Φιλελλήνων τῷ Ζ' ἔτει τῆς Βασιλείας Ὄθωνος τοῦ Πρώτου τὴν 2 τοῦ Ἰουλίου 1839*».

Μετὰ τὴν κατάθεσιν τοῦ θεμελίου λίθου ἡ οἰκοδόμησις τοῦ κτιρίου ἤρξατο προχωροῦσα, καίτοι τὸ χρέμα, τὸ ὁποῖον εἶχεν εἰς χεῖρας τῆς ἡ ἐπιτροπῆς, δὲν θὰ ἐξήρκει οὔτε διὰ τὰ πρῶτα ἀπολύτως ἀναγκαῖα ἔξοδα ἄλλ' ἐφ' ὅσον ἐπροχώρει ἡ οἰκοδόμησις κατέφθανον καὶ αἱ συνδρομαί, πρὸ πάντων ἐκ τοῦ ἔξωτερου, καὶ οὕτω μετὰ δύο ἔτη καὶ τέσσαρας μῆνας εἶχεν ἀνεγερθῆ ἡ μία πτέρυξ, κατορθωθῆ δὲ περὶ τὰ μέσα Νοεμβρίου τοῦ 1841 νὰ ἐγκαθιδρυθῆ εἰς τὸ νέον κτίριον τὸ Πανεπιστήμιον καὶ νὰ γίνῃ εἰς αὐτὸ ἡ ἐναρξίς τῶν μαθημάτων τοῦ χειμερινοῦ ἑξαμήνου. Ἡ ἀποπεράτωσις ὅμως ὀλικῆς τῆς προσθίας πλευρᾶς δὲν ἦτον εὐκόλος, διότι

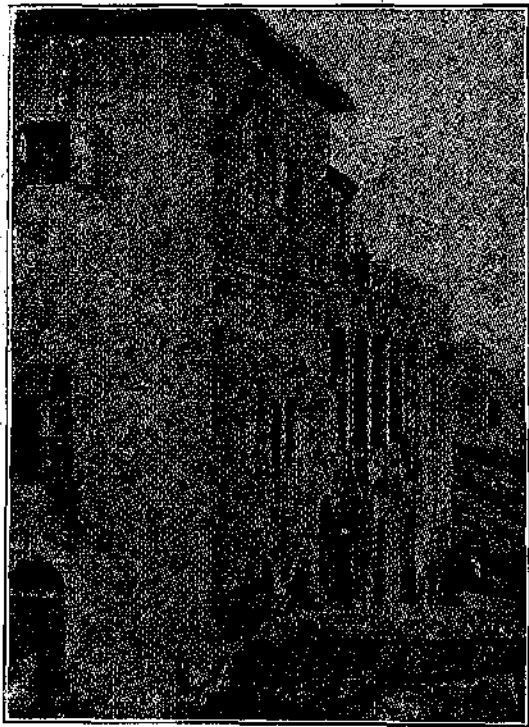
ἀπητοῦντο πολλὰ χρήματα, ἕνεκα δὲ τούτου ἡ ἐπιτροπὴ ἠναγκάσθη νὰ προβῆ εἰς νέαν ἐκκαλεσιν πρὸς συλλογὴν ἐράνων. Τὰ εἰσπραχθέντα ὀλίγα ποσὰ δὲν ἐξήρκεσαν οὔτε διὰ τὴν ἀποπληρωμὴν τοῦ πρὸς τοὺς ἐργολάβους προηγουμένου χρόνου, διὸ — κατόπιν αἰτήσεως τῆς ἐπιτροπῆς — ἐξεδόθη Β. Διάταγμα, διὰ τοῦ ὁποίου ἐπιτρέπετο νὰ δανεισθῆ ἡ Ἀκαδημαϊκὴ Σύγκλητος παρὰ τῆς Ἐθν. Τραπέζης δραχμ. 30000 ἐπὶ ὑποθήκην τοῦ κτιρίου. Ἀλλ' εἰς τὴν κρίσιμον ταύτην στιγμήν ἐπῆλθεν ἀρωγὸς ἡ δωρεὰ τοῦ πρώην ἡγεμόνος τῆς Σερβίας Μιλὸς Ὁβρένοβιτς ἐκ δραχμ. 25000. Μετὰ τὰ χρήματα ταῦτα ἐπερατώθη μετὰ παρέλευσιν ἀρκετὰ μακροῦ χρονικοῦ διαστήματος ἡ οἰκοδόμησις τῆς προσθίας πλευρᾶς καὶ κατέστη δυνατὴ πλέον ἡ ἀνενόητος ἐκ τοῦ θορύβου τῶν ἐργατῶν παράδοσις τῶν μαθημάτων.

Αἱ συνδρομαὶ εἰς τὸ μεταξὺ δὲν ἔπαυσαν νὰ καταφθάνουν καὶ διὰ τοῦτο μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τῆς προσθίας πλευρᾶς εὐρέθησαν εἰς χεῖρας τῆς ἐπιτροπῆς περὶ τὰς 40000 δραχμ. Μετὰ τὰ χρήματα ταῦτα καὶ μετὰ τὴν ἐκ 50000 δραχμ. συνδρομὴν, τὴν ὁποίαν ἐψήφισεν ἡ Βουλὴ, κατέστη δυνατὸν κατὰ τὸ 1846 ν' ἀρχίσῃ ἡ οἰκοδομὴ καὶ τῆς δευτέρας πτέρυγος καὶ τοῦ μεσοδόμου, ὑπὲρ τῆς ἐπιστεγάσεως τοῦ ὁποίου ἡ οἰκογένεια Ἰωνίδου προσέφερε 30000 δραχμῶν, νὰ περατωθῆ δὲ αὕτη κατὰ τὸ 1850, ὅτε καὶ ἐτελέσθησαν τὸ πρῶτον εἰς τὸν μεσοδόμον αἱ Πανεπιστημιακαὶ τελεταί. Κατὰ δὲ τὸ 1851 ἡ τότε ἐπιτροπὴ ἔκοψε πρὸς ἀνάμνησιν τῆς συντελεσθείσης οἰκοδομῆς μεταλλίον, (παρατίθεται ἀντίτυπον αὐτοῦ) τὸ ὁποῖον διενεμήθη εἰς τοὺς εὐεργέτας καὶ δωρητὰς τοῦ Πανεπιστημίου.

Ἡ οἰκοδόμησις ἐξηκολούθησεν ἐπὶ τινὰ εἰσέτι ἔτη καὶ ἐπερατώθη τελείως, ὅχι ἁμῶς καὶ ἐντελῶς συμφώνως πρὸς τὸ σχέδιον τοῦ Χάνσεν, κατὰ τὸ 1863-1864 διὰ τῆς ἀκαμάτου φροντίδος τοῦ πρυτάνεως Κ. Φρεαρίτου καὶ διὰ τῆς ὀλικῆς συνδρομῆς τῆς Κυβερνήσεως καὶ τῶν ὁμογενῶν, ἐξ ὧν ὁ Α. Μπεναρδάκης προσέφερεν 139,700 δρ. Μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τῆς οἰκοδομῆς ἔγιναν καὶ ἔξωτερικαὶ τινες διακοσμήσεις, ὡς ἡ δεινροφυτεύσις τῆς πλατείας, ἣτις εἶχεν ἰσοπεδωθῆ κατὰ τὸ 1857-1858 — ἐνῶ κατὰ τὸ 1858-1860 ὁ δῆμος Ἀθηναίων διεμόρφου τὴν ὁδὸν Πανεπιστημίου δαπανήσας 50000 δρ. διὰ τὴν ἐκκαψὴν τῶν πετρωδῶν βράχων καὶ τὴν πλήρωσιν τῶν βαθῶν χανδάκων — ἡ ἴδρυσίς τῶν ἀνδριάντων Ρήγα Βελεστινλῆ, Πατριάρχου Γρηγορίου τοῦ Ε' καὶ Κοραΐ. Οἱ ἀνδριάντες τοῦ Ρήγα καὶ τοῦ Πατριάρχου ἰδρύθησαν εἰς ἡν θέσιν εὐρίσκονται καὶ σήμερον κατὰ

Κ. ΣΧΙΝΑΣ
ὁ πρῶτος Πρῶτανις

Τὸ πρῶτον Πανεπιστήμιον

γνωμοδότησιν τοῦ ἀρχιτέκτονος Χάνσεν. Κατεσκευάσθησαν δὲ ὁ μὲν ἀνδριὰς τοῦ Ρήγα ἀπὸ τὸν καλλιτέχνην Ἰωάν. Κόσσον καὶ ἀπεκαλύφθη τὸ 1871, ὁ δὲ τοῦ Πατριάρχου ἀπὸ τὸν Γ. Φυτίλην καὶ ἀπεκαλύφθη τὸ 1871. Ἡ δαπάνη δι' ἀμφοτέρους ἀνήλθεν εἰς 72000 δραχ. καὶ κατεβλήθη ἀπὸ τὸν ἀείμνηστον Γ. Ἀβέρωφ. Κατὰ δὲ τὸ 1875 ἔγιναν τ' ἀποκαλυπτήρια τοῦ ἀνδριάντος τοῦ Κοραΐ, ὅστις κατεσκευάσθη δαπάνη τῆς ἐπιτροπῆς τῶν Χίων.

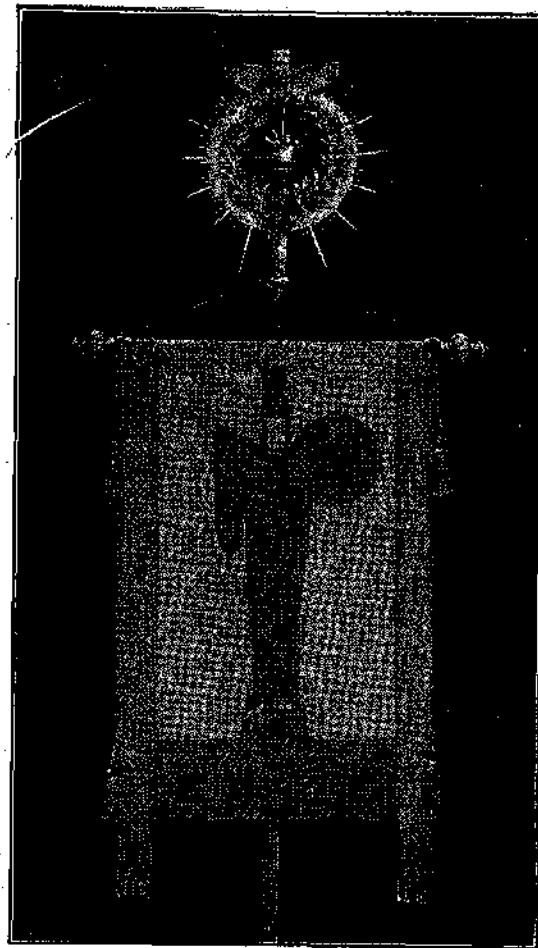
Ἡ ἐξωτερικὴ διακόσμησις τοῦ Πανεπιστημίου συνεπληρώθη κατὰ τὸ 1889 μὲ τὴν γραφὴν τῶν εἰκόνων εἰς τὸ ἄνω μέρος τοῦ κατὰ τὰ προπύλαια τοίχου. Αἱ τοιχογραφίαι αὗται, γνωσταὶ ὑπὸ τὴν ὀνομασίαν «Ἡ Ζωοφόρος τοῦ Πανεπιστημίου» εἶναι ἔργον τοῦ κατὰ τὸ 1865 ἀποθανόντος Βιενναίου καλλιτέχνου Karl Rahl, ἐγράφησαν δὲ ἐπὶ τοῦ τοίχου ὑπὸ τοῦ ἐπίσης Βιενναίου καλλιτέχνου Lebidzki μόνον κατὰ τὸ 1889, διότι τότε ἀνέλαβε νὰ καταβάλλῃ τὰ ὑπὲρ τὰς 60000 δραχ. ἀπαιτούμενα ἔξοδα ὁ εἰς Βιέννην διαμένων ἑθνεοφίλης βαρῶνος Ν. Δούμπας. Μετὰ τὸ πέρας τῆς γραφῆς τῶν εἰκόνων ἐπεχρίσθη καὶ ὁ τοίχος δι' ἐρυθροῦ ἀμμοκονιάματος.

Νομίζω ὅτι ἐνιαῦθα ἀρμόζει ν' ἀναγραφῆ καὶ ἡ κατασκευὴ τοῦ λαβάρου τοῦ Πανεπιστη-

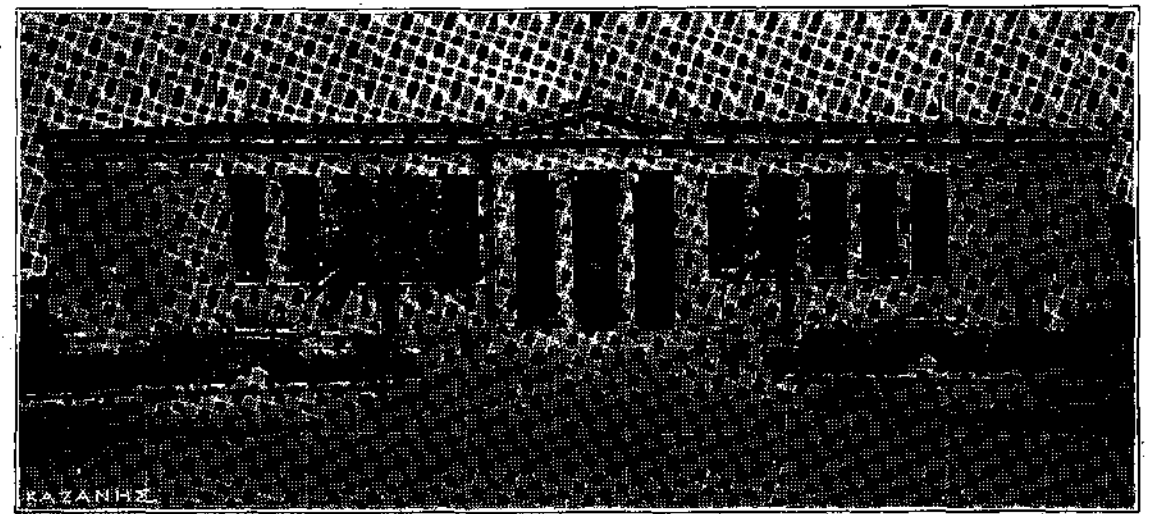
μίου. Κατὰ τὰς ἐορτὰς τῆς πεντηκονταετηρίδος ἢ Σύγκλητος, ἰδοῦσα ὅτι τὸ Πανεπιστήμιον δὲν εἶχεν ἰδίαν σημαίαν, ἀπεφάσισε τὴν κατασκευὴν αὐτῆς καὶ πρὸς τοῦτο παρῆλθε τὸν εἰς Μόναχον διαμένοντα ἑθνεοφίλην καλλιτέχνα Ν. Γκούζην καὶ Γ. Ἰακωβίδην νὰ σχεδιάσουν τὰς καταλλήλους παραστάσεις, ἐπιστάτησιν δὲ καὶ εἰς τὴν κατασκευὴν τοῦ λαβάρου. Οἱ δύο καλλιτέχνη ἀπεδέχθησαν προθύμως τὴν ἐντολήν καὶ ὁ μὲν Γούζης ἐσχεδίασε τὸ ὅλον λάβαρον καὶ τὴν ἐπ' αὐτοῦ εἰκονιζομένην Ἀθηνᾶν, ὁ δὲ κ. Ἰακωβίδης τὴν κατὰ τὸ ἄνω μέρος χρυσὴν γλαύκα ἐπικαθημένην ἐπὶ κλάδου ἐλαίας.

Πανεπιστήμιον καὶ πολιτικὴ — Φοιτητικαὶ ταραχαὶ — Ἡ Πανεπιστημιακὴ Φάλαγξ.

Ἀπὸ τὴν ἱστορίαν τοῦ Πανεπιστημίου δὲν λείπουν καὶ σελίδες πολιτικῆς φύσεως. Ἡ τοιαύτη

Τὸ λάβαρον τοῦ Πανεπιστημίου ὑπὸ Ν. Γούζη καὶ Γ. Ἰακωβίδη

Τὸ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΝ

εἰς τὴν πολιτικὴν ἀνάμειξιν τοῦ ἀνωτάτου ἐκπαιδευτικοῦ ἰδρυμάτος ἀναφαινεται τὸ πρῶτον κατὰ τὸ 1843, ὅτε ἐγένετο ἡ Σεπτεμβριανὴ ἐπανάστασις, συνέπεια τῆς ὁποίας ἦτον ἡ ἀνακήρυξις τοῦ Συντάγματος τότε οἱ περισσότεροὶ τῶν καθηγητῶν ἐξεδήλουν τὰ κατὰ τῆς ξενοκρατίας φρονήματα τῶν ἐλευθέρως καὶ συνέβαλλον διὰ τῆς ἐπιβολῆς, τὴν ὁποίαν ἐξήσκει ἡ γνώμη αὐτῶν ἐπὶ τῆς μικρᾶς εἰσέτι καὶ μόλις διαμορφουμένης πολιτικῆς κοινωνίας τῆς πρωτευούσης, εἰς τὴν ταχύτεραν πραγματοποιήσιν τῆς κοθουμένης πολιτειακῆς μεταβολῆς. Ὅτε δὲ συνεκλήθη ἡ α' ἐθνικὴ Συνέλευσις πρὸς ψήφισιν τοῦ Συντάγματος, οἱ καθηγηταὶ τοῦ Πανεπιστημίου δι' ἀναφορᾶς τῶν πρὸς αὐτὴν ἐζήτησαν ν' ἀντιπροσωπεύεται καὶ τὸ Πανεπιστήμιον εἰς τὴν βουλὴν δι' ἑνὸς βουλευτοῦ, ὅς ἐγένετο τοῦτο εἰς τὴν Ἀγγλίαν καὶ Γερμανίαν. Ἡ ἀναφορὰ αὕτη συνεζητήθη διὰ μακρῶν εἰς τὴν Ἐθνοσυνέλευσιν κατὰ τὴν συνεδριάσιν τῆς 22 Φεβρουαρίου 1844 καὶ τέλος ἔγινε δεκτὴ ἡ αἴτησις τῶν καθηγητῶν. Τὴν δὲ 15 Ἰουλίου 1844 τὸ Πανεπιστήμιον προσεκλήθη νὰ ἐκλέξῃ τὸν βουλευτὴν τὸν καὶ ἐξέλεξε τὸν Ἄλ. Μαυροκορδαίον. Ἀλλὰ τὴν ἐκλογὴν ταύτην ἠκρόωσεν ἡ Βουλὴ ὑπὸ τὴν πρόφασιν μὲν ὅτι ὁ Μαυροκορδαίος δὲν ἦτο καθηγητῆς, πρᾶγματι δὲ, διότι ὁ ἐκλεγείς δὲν ἦτον ἀρρεστὸς εἰς τὴν Κυβέρνησιν. Καὶ οὕτω μετὰ παρέλευσιν ἑνδεκά μηνῶν διετάχθη ἡ ἐπανάληψις τῆς ἐκλογῆς ὑπὸ τὴν ἐπήρεϊαν σφοδρῶν πολιτικῶν παθῶν καὶ ὑπὸ τὸν ἐκφοβισμόν διὰ τῆς παύσεως τριῶν καθη-

γητῶν ἐξελέγη δὲ τὴν 16 Ἰουνίου 1845 ὁ Φίλιππος Ἰωάννου. Ἡ ἀντιπροσωπεΐα τοῦ Πανεπιστημίου εἰς τὴν Βουλὴν ἐξηκολούθησε μέχρι τῆς μεταπολιτείας καὶ βουλευτὰ αὐτοῦ ἐχημάτισαν ἀλληλοδιαδόχως μετὰ τὸν Φίλ. Ἰωάννου οἱ Κ. Σχινᾶς, Γ. Α. Ράλλης, Α. Ραγκαβῆς, Π. Ἀργυρόπουλος καὶ Μ. Ποτλῆς.

Μετὰ δὲ τὴν ἔξωσιν τοῦ Ὁθωνοῦ τὸ Πανεπιστήμιον, τοῦ ὁποίου οἱ καθηγηταὶ δὲν συμμετέσχον ἑναργῶς εἰς τὴν συντελεσθεῖσαν ἐπανάστασιν, ἀντεπροσωπεύθη εἰς τὴν β' ἔθν. Συνέλευσιν διὰ δύο πληρεξουσίων καὶ οὐχὶ δι' ἑνὸς ὅς εἶχεν δριῖσι τὸ ψήφισμα τῆς προσωρινῆς Κυβερνήσεως. Οἱ δύο πληρεξούσιοι, οἱ ἐκλεγέντες τὴν 29 Νοεμβρίου 1862, ἦσαν ὁ καθηγητῆς τῆς Νομικῆς Σχολῆς Ν. Σαρτζπολος καὶ ὁ εἰς Πετροῦπολιν διαμένων ἑθνεοφίλης καὶ ἐδωροφίλης τοῦ Πανεπιστημίου Δ. Μπεναρδάκης. Ἡ Ἐθνοσυνέλευσις ὁμοῦ ἐθέσπισε τὴν κατάργησιν τοῦ δικαιώματος τοῦ Πανεπιστημίου ν' ἀντιπροσωπεύεται εἰς τὴν Βουλὴν. Συνάμα δὲ μετανόμασε τὸ Πανεπιστήμιον ἀπὸ Ὁθωνεῖον εἰς Ἐθνικόν.

Ζητηρῶς συμμετέσχε τῶν πολιτικῶν ἀγώνων τὸ Πανεπιστήμιον καὶ διὰ τῶν φοιτητῶν, οἱ ὁποιοὶ πολλὰς προέβησαν καὶ εἰς ταραχὰς. Αἱ φοιτητικαὶ ταραχαὶ δὲ εἶναι τι ἀσύνγητες, ὡς συμβαίνει ἄλλως τε εἰς ὅλα τὰ πανεπιστήμια. Αἱ ταραχαὶ αὗται κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τῆς ζωῆς τοῦ Πανεπιστημίου ἦσαν ὀλίγισται καὶ ἀσήμαντοι, εἶχον δὲ μόνην ἀφορμὴν τὴν δικαίαν ἢ ἀδικον δυσσεβασίαν τῶν φοιτητῶν ἐναντίον καθηγητοῦ τινός. Ἀλλὰ κατόπιν ἐπολλαπλασιά-

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑ ΤΗΣ ΖΩΦΟΡΟΥ

σθησαν αὐταὶ καὶ πολλὰκις ἀπέβησαν σοβαρῶ-
ταται, ὅταν μάλιστα εἶχον καὶ πολιτικὸν χαρα-
κτῆρα. Τοιαύτης φύσεως εἶναι αἱ ταραχαὶ αἱ
γενόμεναι κατὰ Μάρτιον τοῦ 1857, ὅτε ἀπε-
δοκιμάσθη ὁ ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν καὶ
καθηγητῆς Α. Ραγκαβῆς, αἱ κατὰ Μαΐον τοῦ
1859, αἱ γνωσταὶ ὑπὸ τὸ ὄνομα Σκιαδικά, αἱ
κατὰ Φεβρουάριον τοῦ 1860, καὶ πολλαὶ ἄλλαι
ἐξακολουθητικῶς μέχρι σήμερον.

Ἄλλὰ διὰ τὴν ἱστορίαν τοῦ Πανεπιστημίου
πολὴ σπουδαιότερας ἀπὸ τὰς τοιαύτας ταραχὰς
σημασίας εἶναι ἡ σύστασις καὶ δράσις τῆς Πα-
νεπιστημιακῆς φάλαγγος. Τὰ κατ' αὐτὴν ἀφη-
γηθῆ ἀκριβῶς ὁ κατὰ τὸ 1862-1863 πρυτανὶς
Π. Παπαρηγόπουλος εἰς τὸν πρυτανικὸν αὐτοῦ
λόγον, ἐκ τοῦ ὁποίου παραλαμβάνω τὰ χαρα-
κτηριστικώτερα ἀποσπάσματα: «Ἐξ ἡμέρας
ἀπ' ἧς ἀνέτειλεν ἡ 11 Ὀκτωβρίου φοιτηταὶ
ὀπλιταὶ περὶ τοὺς ἑξακοσίους ἤρξαντο ὑπὸ τὴν
τὴν ὀδηγίαν τῶν καθηγητῶν αὐτῶν νὰ ἐκτελῶσι
φρουρήσεις ἐν ἡμέρᾳ, περιπολίαις δ' ἐν νυκτὶ
πρὸς διατήρησιν τῆς ἐν τῇ πρωτεύουσῃ τάξεως,
ἀπ' ἧς ἐξήρητο ἡ τοῦ ὅλου κράτους τάξις.

Ἄλλ' εἰς τὴν ἑξαισίαν ταύτην ταχύτητα τοῦ
καταρτισμοῦ τῆς δυνάμεως ταύτης τῆς ἐθνοφυ-
λακῆς δὲν ἤρκει μόνον ἡ προθυμία τῶν μελῶν
τοῦ Πανεπιστημίου, ἀπητοῦντο καὶ ὄπλα, τὸ δὲ
τελεσφόρον δῶρημα τῶν ὄπλων, ὅπερ ὁ φιλό-
πατρις καὶ φιλότιμος Δημήτριος ὁ Βερναρδάκης
προσῆνεγκεν ἐν καιροῖς εὐθέτοις ὅπως χρησι-
μεύσωσιν ἐν δέοντι τῇ πατρίδι, ἐπλήρωσεν ἀμέ-
σως τὴν ἀνάγκην ταύτην. . . . Ἐἶ καὶ πολλοὶ τῶν
καθηγητῶν διὰ τὴν ἡλικίαν καὶ τὰς ἔξεις καὶ
τὴν ὑγείαν ἥμισυ ἦσαν ἐπιτήδειοι πρὸς τὸ
ἔργον τοῦτο τοῦ φρουροῦ τῆς δημοσίας τάξεως,
ἔργον τόσῳ βαρύτερον ὅσῳ μικρότερος ὁ ἀριθ-
μὸς τῶν ἐπιχειρούντων αὐτό, προθύμως ὁμοῦ
ἀπεδύθησαν καὶ ἐνεκαρτέρησαν εἰς ἀγῶνα, περι-
πολοῦντες κατὰ τὰς χειμερινὰς ἐκείνας νύκτας,
ἀγρυπνοῦντες, ταλαιπωρούμενοι καὶ κινδύνους
ὕφισταμοι. . . . Ὅτι δὲ εἶπον περὶ τῶν καθη-
γητῶν ἰσχύει καὶ διὰ τοὺς φίλους ἑμιλητάς,
οἵτινες ὡς νεώτεροι εἰς πλείστους ἐξετίθεντο
ἀγῶνας, καὶ ὁμοῦ τὰ τῶν μαθημάτων ἀφροα-
τήρια ποτὲ δὲν ἔμειναν κενά. Ἡ εὐγενὴς αὕτη
προθυμία ἔσχε τὸ ἀποτέλεσμα ὅτι ἐν διαστή-

ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ

ματι ὀλίγων μηνῶν ἡ φάλαγξ κατηρτίσθη εἰς
ὄλα τὰ γυμνάσια καὶ μέχρις αὐτῶν τῶν τοῦ
τάγματος γυμνασίων, περὰνασα καὶ αὐτά. . .
Ἡ φάλαγξ μετὰ τὸν καταρτισμὸν τῆς ἐμερίσθη
εἰς λόχους πέντε, ὧν ἕκαστος περιελάμβανεν
ἀπὸ 120 ἕως 150 ἀνδρας. Ἀκολουθῶς ἐγένετο
ἡ ἐκλογή τῶν βαθμοφόρων δι' ἰδιαιτέρας τῶν
ἀνδρῶν ἐκάστου λόχου ψηφοφορίας. Διὰ τὸν
ἱματισμὸν καὶ ἐφοπλισμὸν τῆς φάλαγγος ἔδα-
πανήθησαν δρ. 91.169.16, ἐκ τῶν ὁποίων τὰς
μὲν δρσχ. 61.123.65 κατέβαλε τὸ Πανεπιστή-
μιον, τὰς δὲ λοιπὰς διάφοροι δωρηταί. Ἐπι-
λέγει δὲ ὁ Παπαρηγόπουλος: «Ὅτῳ τελειο-
ποιηθέντων τῶν πραγμάτων, ἡ φάλαγξ προ-
θύμως μετέσχε πάσης ὑπηρεσίας: ἐφρουρήσεν,
ὡς ἐρρέθη, περιπολοῦσα ἐν νυκτὶ τὴν πόλιν,
ἐφύλαξε δημόσια καταστήματα καὶ ἐπὶ πολλὰς
ἡμέρας ἀπέτελεσε μέρος τῆς φρουρᾶς τῆς Ἐθνι-
κῆς Συνελεύσεως».

Ἡ Πανεπιστημιακὴ φάλαγξ ἔδρασε κυρίως
κατὰ τὸ πρῶτον τῆς συστάσεώς της ἔτος, ὅτε
οἱ ἀποτελοῦντες αὐτὴν ἠθρομύοντο εἰς 600 καὶ
δημοῦντο εἰς πέντε λόχους, καὶ κατὰ τὸ δευτέ-

ρον ὅτε οἱ ἀνδρες τῆς ἀνήλθον εἰς 840 καὶ
ἀπέτελεσαν 6 λόχους μετὰ λοχαγοῦ, ὑπολοχαγοῦ
καὶ δύο ἀνθυπολοχαγῶν. Κατὰ τὰ μετέπειτα
ἔτη ἡ φάλαγξ, καίτοι ὑφισταμένη οὐδὲν ζωῆς
σημεῖον δεικνύει. Κατὰ Νοέμβριον ὁμοῦ τοῦ
1873 οἱ φοιτηταὶ ἐξήτησαν τὴν ἀναδιοργάνω-
σιν αὐτῆς. Τὸ κίνημα τοῦτο τῶν φοιτητῶν μετὰ
διαφόρους φάσεις ἐξετέραθη εἰς ὀχλαγωγικόν,
ἐπῆλθον ἐπανελημμένα συγκρούσεις πρὸς τὰ
ἀστυνομικὰ ὄργανα καὶ τὸν στρατόν, ὅστις κατὰ
διαταγὴν τῆς Κυβερνήσεως ἐπετέθη κατὰ τῶν
φοιτητῶν, ὧν πολλοὶ συνελήφθησαν καὶ ἐφυλα-
κίσθησαν, καὶ κατὰ μίαν τῶν συρράξεων οἱ
ἀστυνομικοὶ κλητήρες εἰσῆλθον καὶ εἰς αὐτὸ τὸ
Πανεπιστήμιον, ἵνα συλλάβουν τοὺς ἐκεῖ κρυ-
φθέντας. Ἐκ τῶν γεγονότων τούτων ἐπῆλθεν
ἕξις μεταξὺ Κυβερνήσεως καὶ Πανεπιστημίου,
καὶ αἱ ταραχαὶ ἐξηκολούθησαν μέχρις οὗ ἡ κατὰ
Φεβρουάριον τοῦ 1874 πῶσις τῆς Κυβερνή-
σεως ἐπέφερε τὸ τέλος αὐτῶν. Οἱ φοιτηταὶ ἐξη-
κολούθησαν νὰ ζητοῦν τὴν ἀναδιοργάνωσιν τῆς
φάλαγγος, ἀθροῦσιν ὁμοῦ ἤδη, καὶ τὸ Ὑποῦ-
γειον τῆς Παιδείας διέταξε ν' ἀναγραφῆ εἰς τὸ

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑ ΤΗΣ ΣΥΝΕΛΕΥΣΕΩΣ

πρόγραμμα του Πανεπιστημίου το μάθημα της οπασκίας και να συνταχθῆ νέος οργανισμός της φάλαγγος, ὅστις ἐκυρώθη κατὰ Νοέμβριον τοῦ 1875. Ἄλλα μετὰ τρία ἔτη, ψηφισθέντος τοῦ νόμου περὶ γενικῆς στρατολογίας, κατηργήθη ἡ Πανεπιστημιακὴ φάλαγγ.

Φιλολογικοὶ καὶ ἄλλοι διαγωνισμοὶ

Κυρία τοῦ Πανεπιστημίου ἀποστολὴ ἦτον ὁ κατάρτισμός τῶν εἰς αὐτὸ φοιτῶντων εἰς ἐπιστήμονας τελείους. Ἐντεῦθεν δὲ προέκυψεν — ὡς φυσικὸν ἀποτέλεσμα — καὶ ἡ καλλιέργεια καὶ πρόοδος τῶν καθόλου γραμματικῶν καὶ ἐπιστημῶν, διότι οἱ διδάσκοντες ἐφιλοτιμοῦντο καὶ δι' ἰδιαιτέρας αὐτῶν ἐργασίας πλὴν τῆς διδασκαλίας νὰ συντελέσουν ὅσον τὸ δυνατόν περισσότερο εἰς τὴν ἐγκατάστασιν τῶν ἐπιστημῶν. Ἄλλ' ἐκτὸς τῆς ἀποστολῆς τῆς ταύτης τὸ Πανεπιστήμιον ἐξετέλεσε καὶ ἄλλην, ἡ ὁποία ἐπρεπε νὰ εἶναι ἔργον τῆς Ἀκαδημίας, ἂν ἐλειούργει αὕτη. Ἡ ἀνάγκη ὅμως νὰ δοθῆ ὠθησις εἰς τὴν πνευματικὴν τοῦ ἔθνους πρόοδον καὶ νὰ ἐξαφθῆ

τὸ ἐνδιαφέρον καὶ τοῦ μὴ πανεπιστημιακοῦ κόσμου ὑπὲρ τῶν γραμμάτων κυρίως ἐπέβαλλεν εἰς τὸ Πανεπιστήμιον ν' ἀναδεχθῆ καὶ τὴν ἀσύμφωνον ἴσως πρὸς τὸν κυρίως σκοπὸν τοῦ ἀποστολῆν, ἣτις ἦτον ἡ ὁργάνωσις καὶ προκήρυξις διαφόρων φιλολογικῶν καὶ ἐπιστημονικῶν διαγωνισμῶν, τοὺς ὁποίους ἴδρουν ὁμογενεῖς, ὄντινι ἀποβλέποντες τὴν ἐκλαμπρὸν ἐκδήλωσιν τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος εἰς πάντας τοὺς σταθμούς τῆς διανοήσεως.

Κατὰ τοὺς διαγωνισμοὺς τούτους, τοὺς ποιητικούς, ἢ δραματικούς ἢ ἐπιστημονικῶς φιλολογικούς ἢ θεολογικούς ἢ νομικούς ἢ ἰατρικούς ἐβραβεύθησαν ἐπιστημονικαὶ μὲν τινες πραγματεῖαι ἀξιαὶ λόγου, πληθώρα δὲ λυρικῶν συλλογῶν καὶ δραματικῶν ἔργων, ἐκ τῶν ὁποίων οὐδὲν ὠφελήθη ἡ νεωτέρα λογοτεχνία καὶ καθόλου ἡ δημιουργικὴ φιλολογία. Ἰσως θὰ ἦτο βαρὺ νὰ εἴπη τις ἀπεριφράστως ὅτι οἱ φιλολογικοὶ αὐτοὶ διαγωνισμοὶ ἐβλάψαν μᾶλλον ἢ ὠφέλησαν τὴν φιλολογίαν τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος, ἀποβλέπων εἰς τὴν ἐπιβράβευσιν ἔργων μηδεμίαν ἐχόντων ἀξίαν καὶ εἰς τὴν ἐμφάνισιν ἀπει-

ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ

ραρίδμων στιχοπλόκων, ἀξιοῦντων τὸν τίτλον τοῦ δαφνοστεφοῦς ποιητοῦ ἄλλα δυστυχῶς τὰ πράγματα καὶ ἐκ τῶν ὑστέρων ὁμολογοῦν ὅτι συνέβη τὸ πρῶτον. Τὸ Πανεπιστήμιον ὅμως οὐδὲν εἰς τοῦτο πταίει, διότι ἦτον ἀπλῶς ἐκτελεστικὴ ἐντολή, ἡ ὁποία δὲν ἠδύνατο νὰ δοθῆ εἰς ἄλλον, καὶ διότι ἤλπιζε μετὰ τῶν ἰδρυτῶν τῶν διαγωνισμῶν, ὅτι ὁ τρόπος οὗτος τῆς ἐνισχύσεως τοῦ ποιητικοῦ ἢ δραματικοῦ αἰσθηματος θὰ εἶχε καρποφόρα ἀποτελέσματα.

Οἱ Πρωτάνεις τοῦ Πανεπιστημίου

Οἱ καθ' ὄλην τὴν ἐβδομηκονταπενταεταίαν χορηγίσαντες πρωτάνεις τοῦ Πανεπιστημίου, ἐλεγόμενοι καθ' ἕκαστον Ἀκαδημαϊκὸν ἔτος εἶναι οἱ ἑξῆς: Κωνστ. Σχινᾶς (1837 - 1838) Γ. Α. Ράλλης (1838 - 1841 ἐκλεγείς τρεῖς κατὰ συνέχειαν) Νικολ. Κωστής, Μισ. Ἀποστολίδης, Κ. Ἀσώπιος, Νεφ. Βάμβας, Θεόδ. Μανούσης, Ἀλεξ. Βενιζέλος, Ἰωάν. Α. Σούτσος, Φίλ. Ἰωάννου, Γ. Α. Μαυροκορδάτος, Μισ. Ἀποστολίδης, Στυρ. Πήλληρας, Περ. Ἀργυρόπουλος, Νικολ.

Κωστής, Κωνστ. Κοντογόνης, Ἰωάν. Ὀλύμπιος, Κωνστ. Ἀσώπιος, Φίλ. Ἰωάννου, Δημ. Σ. Στρούμπτος, Βασ. Τ. Οἰκονομίδης, Ἀλεξ. Πάλλης, Κωνστ. Ἀσώπιος, Π. Παπαρηγόπουλος, Κωνστ. Φρεαρίτης, Ἡρακλ. Μητσόπουλος, Μιλ. Βενιζέλος, Ἄλ. Α. Ραγκαβῆς, Θεόδ. Ὀρφανίδης, Γεώργ. Α. Ράλλης, Παῦλος Καλλιγᾶς, Κωνστ. Βουσαῆς, Εὐθύμ. Καστόρχης, Κ. Παπαρηγόπουλος, Γ. Α. Μακκάς, Παν. Ρομπότης, Ἐμμαν. Κόκκινος, Ι. Γ. Παπαδάκης, Α. Ἀναγνωστάκης, Ν. Μ. Δαμαλάς, Θ. Ἀρεταῖος, Β. Λάκων, Ν. Λαμασιανός, Π. Γ. Κυριακός, Μ. Βενιζέλος, Κ. Ν. Κωστής, Κ. Π. Δηλιγιάννης, Γ. Καραμήτσας, Θ. Ἀφεντούλης, Π. Παπαρηγόπουλος, Μ. Χατζημιγάλης, Γ. Μιστριώτης, Π. Ἰωάννου, Ι. Πανταζίδης, Π. Παυλίδης, Ι. Χατζηδάκης, Α. Διομήδης Κυριακός, Α. Χρηστομάνος, Σ. Μαγγίνας, Τ. Ἀργυρόπουλος, Α. Κρασσαῖς, Κ. Μητσόπουλος, Σ. Σακελλαρόπουλος, Ν. Καζᾶνης, Ι. Εὐταξίας, Σ. Λάμπρος, Γ. Χατζιδάκης, Ν. Πολίτης, Μ. Κατσαράς, Κυπάρισσος Στέφανος Ν. Ἀποστολίδης, Ἐμμ. Ζολώτας, Στυρ. Λάμπρος (1911 - 1912).

Ο χωρισμός του Πανεπιστημίου — Η περιουσία του — Οι δωρηταί και ενεργεταί.

Μέχρι του 1911 το Έθνικόν Πανεπιστήμιον περιελάμβανεν ὅλας τὰς σχολὰς καὶ ὁ οργανισμὸς αὐτοῦ δὲν εἶχε μεταβληθῆ οὐσιωδῶς. Ἄλλ' ὅταν τὸ κληροδότημα Δόμπολη πρὸς Ἴδρυσιν Πανεπιστημίου περιήλθεν εἰς χεῖρας τῆς Κυβερνήσεως, παρέστη ἀνάγκη καὶ ὁ οργανισμὸς νὰ μεταβληθῆ καὶ ἡ σύστασις τοῦ ἀνωτάτου ἐκπαιδευτικοῦ ἰδρύματος νὰ λάβῃ ἄλλην μορφήν. Ρητὸς ὅρος τῆς διαθήκης τοῦ ἀειμνήστου Δόμπολη ἀπῆται τὴν Ἴδρυσιν Πανεπιστημίου εἰς τὴν ἑλληνικὴν πρωτεύουσαν· τὸ δὲ Πανεπιστήμιον τοῦτο νὰ περιλαμβάνῃ Φιλοσοφικὴν καὶ Θεολογικὴν Σχολὴν καὶ νὰ ὀνομασθῆ Καποδιστριακόν. Ἡ Κυβέρνησις, θέλουσα ἀπ' ἐνὸς μὲν νὰ πληρωθῆ ὁ ὅρος οὗτος τῆς διαθήκης, ἀπ' ἑτέρου δὲ ν' ἀντικρῖσῃ τὸ οἰκονομικὸν πρόβλημα, τὸ ὁποῖον θὰ προσέκυπτεν ἐκ τῆς ὑπάρξεως δύο Πανεπιστημίων, ἠγαγίσθη ἀντὶ τῆς Ἰδρύσεως νέου τοιούτου, νὰ χωρίσῃ τὸ ὑπάρχον εἰς δύο. Καὶ οὕτω αἱ μὲν σχολαὶ τῆς Ἱατρικῆς καὶ τῆς Φυσικομαθηματικῆς ἀπετέλεσαν τὸ Ἐθνικὸν Πανεπιστήμιον, αἱ δὲ τῆς Νομικῆς, Φιλοσοφικῆς καὶ Θεολογικῆς τὸ Καποδιστριακόν. Ἄμφωτερά ὁμοῦ ταῦτα ἔχουν ἓνα Πρύτανιν, ἐλεγόμενον ὑπὸ τῶν καθηγητῶν ὄλων τῶν Σχολῶν, καὶ μίαν Σύγκλητον. Ὁ δὲ χωρισμὸς οὗτος ἔγινεν ἀφορμὴ νὰ πραγματοποιηθῆ τέλος καὶ ἡ τόσον ἀπὸ πολλοῦ ἐπιζητούμενη μεταρρυθμισὶς ἐπὶ τὸ βέλτιον τοῦ πανεπιστημιακοῦ οργανισμοῦ.

Ἄμφωτερά τὰ Πανεπιστήμια ἔχουν ἴδιαν περιουσίαν. Καὶ τοῦ μὲν Ἐθνικοῦ, εἰς τὸ ὁποῖον ὑπάγονται καὶ ὅλα τὰ παραρτήματα (ἦτοι Χημείον, Αἰγινήτειον, Νοσοκομείον, Ἀρχειαίον, Ἀστυκλική, κ.τ.λ.) ἀνέρχεται εἰς δραχμὰς 12,452,957, ἐκ τῶν ὁποίων τὰς 798,242 δραχ. ἀντιπροσωπεύει ἡ οἰκοδομὴ τοῦ Πανεπιστημίου, τὰς 2,220,946 δραχ. τὰ διάφορα ἀκίνητα καὶ παραρτήματα αὐτοῦ, τὰς 2,226,384 αἱ νομισματικαὶ καὶ ἐπιστημονικαὶ συλλογαί, τὰ τιμαλφῆ ἀντικείμενα, τὰ βιβλία, μουσεῖα κ.τ.π., τὸ δὲ ὑπόλοιπον ποσὸν τὰ εἰς χρεώγραφα καὶ ἐντόκους καταθέσεις κληροδοτήματα.

Τοῦ δὲ Καποδιστριακοῦ εἰς δραχ. 7,000,000 καὶ πλέον μετ' ἐτήσιον εἰσόδημα δρ. 309,769,92 περίπου.

Ἡ κολοσσαία αὕτη περιουσία ἀπετελέσθη ἀπὸ τὰς συνεχεῖς δωρεὰς τῶν Ἑλλήνων ἀπὸ τὰς μυριάδας τῶν δραχμῶν τῶν πλουσίων καὶ ἀπὸ τὸν ὀβολὸν τοῦ πτωχοῦ. Ἀναδιψῶν κανεὶς τὸν κατάλογον τῶν ἀπειραυρίθμων εὐεργετῶν καὶ

δωρητῶν τοῦ Πανεπιστημίου δὲν δύναται νὰ μὴ καταληφθῆ ὑπὸ συναισθήματος βαθυτάτης συγκινήσεως, βλέπων τὴν ποικίλην προέλευσιν τῶν δωρεῶν τούτων. Παρὰ τὰς μεγαλοπρεπεῖς αἰφνης δωρεὰς τοῦ βασιλέως Ὀθωνος, τοῦ Ἄντ. Παπαδάκη (890,000 δραχ.) τοῦ Πλατυγέ- νους (215,000 δρ.) τοῦ Ἄναγ. Βατοπεδινού, τοῦ Π. Παυλοπούλου, τοῦ Μπεναρδάκη, τῆς οἰκογενείας Ἰωνιδῶν καὶ πλείστων ἄλλων, κληροδοτησάντων μωριάδας δραχμῶν ἢ μεγίστης ἀξίας ὄλλογας ἐπιστημονικὰς, καὶ παρὰ τὸ μέγα κληροδότημα τοῦ Δόμπολη συναντᾷ τὸ ἐκ 200 δραχμῶν κληροδότημα τῆς Ὑδραίας ὑπηρετείας Κιάρας Ἄντ. Γκιώτου, τὴν ἐξ 20 δραχ. δωρεάν τοῦ ἐκονιστοῦ μαχαιριῶν Ὅκα, τὴν ἐκ μιάς σπάθης καὶ ἐνὸς τουφεκίου δωρεάν τοῦ γέροντος Κρητικοῦ Βαρνάβα, περὶ τοῦ ὁποῖου ὁ κατὰ τὰ 1848 πρύτανις Ἰ. Σούτσος ἔγραψεν εἰς τὴν λογοδοσίαν του: «Ὁ γηραιὸς οὗτος ἀγωνιστὴς παρουσιασθεὶς εἰς τὸν πρυτανεῖοντα ἔν πληρεὶ πανοπλίᾳ εἰς τὸ γραφεῖον τῆς πρυτανείας ἀνέφερε μετὰ πολλῆς συγκινήσεως, ὅτι ἔρχεται νὰ καταθέσῃ τὸν πατριωτικὸν αὐτοῦ ἔρανον, χαίρων διότι ἡ ἑλληνικὴ νεολαία δὲν ἀναγκάζεται νὰ προσέρχεται εἰς ξένα παιδευτήρια, ἀλλὰ λαμβάνει παρ' ἡμῖν ἀληθῶς ἑλληνικὴν ἐκπαιδευσιν» καὶ ὁ πατριωτικὸς ἔρανος τοῦ ἀγωνιστοῦ Βαρνάβα ἦτο τὸ τιμημένον σπαθί του καὶ τὸ ντουφεκί του.

Οἱ δωρηταὶ οὗτοι, τῶν ὁποίων αἱ τάξεις οὐδέποτε ἠλαττώθησαν, κατενόουν βαθυτάτα τὴν ἀποστολὴν τοῦ Πανεπιστημίου. Συνηθίζοντο οὖν τοῦτο δὲν ἦτο μόνον τὸ ἴδρυμα, εἰς τὸ ὁποῖον θὰ ἐμορφώνετο τὸ νεώτερον ἑλληνικὸν πνεῦμα, ἀλλ' ὅτι ἦτο καὶ ὁ συνεκτικὸς κρῖκος ὅστις θὰ συνενώνῃ πάντοτε τὴν ἑλληνικὴν φυλὴν. Καὶ ἀνεξαρτήτως τοῦ γεγονότος ὅτι εἰς τὸ Πανεπιστήμιον ἐδίδαξαν καὶ ἀνεδείχθησαν καθηγηταὶ ἀληθῶς σοφοὶ καὶ ὅτι ἐξ αὐτοῦ προήλθον ἐπιστήμονες τιμήσαντες τὴν ἐπιστήμην καὶ τὸ Ἑλληνικὸν ὄνομα, ἢ ἀποστολὴ αὐτοῦ ἡ ἐθνικὴ, τὸ καθιστᾷ ἄξιον τῆς εὐγνωμοσύνης τῶν Πανελλήνων καὶ διατηρεῖ πάντοτε ἀγρυπνον τὴν ἰδέαν τῆς ἐνισχύσεως τῆς οἰκονομικῆς του ἐπαρκείας. Καὶ δὲν θὰ λείψουν ποτὲ οἱ τοιοῦτοι δωρηταί, ἐφ' ὅσον τὸ Πανεπιστήμιον μορφῶνεν τοὺς ἀπὸ πάσης ἑλληνικῆς γωνίας προσερχομένους εἰς αὐτὸ διὰ νὰ τοὺς καταστήσῃ ἀποστόλους τῆς Ἑλληνικῆς ἰδέας, θεωρεῖται τὸ προπύργιον καὶ τὸ σέμνωμα τοῦ ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ. Ἀπέναντι δὲ τῆς τοιαύτης ἀποστολῆς του παραβλέπονται καὶ αἱ τυχόν ἐλλείψεις του.

Η. Π. ΒΟΥΤΕΡΙΑΝΣ

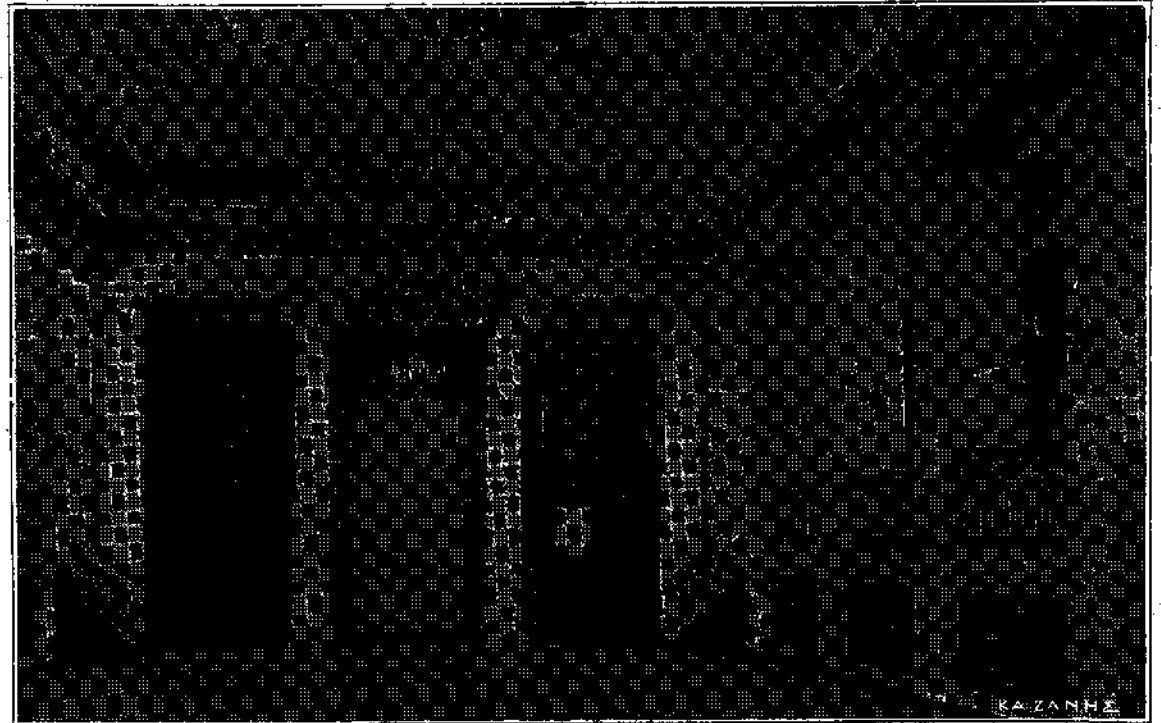
ΠΑΛΗΣ ΣΕΛΙΔΕΣ

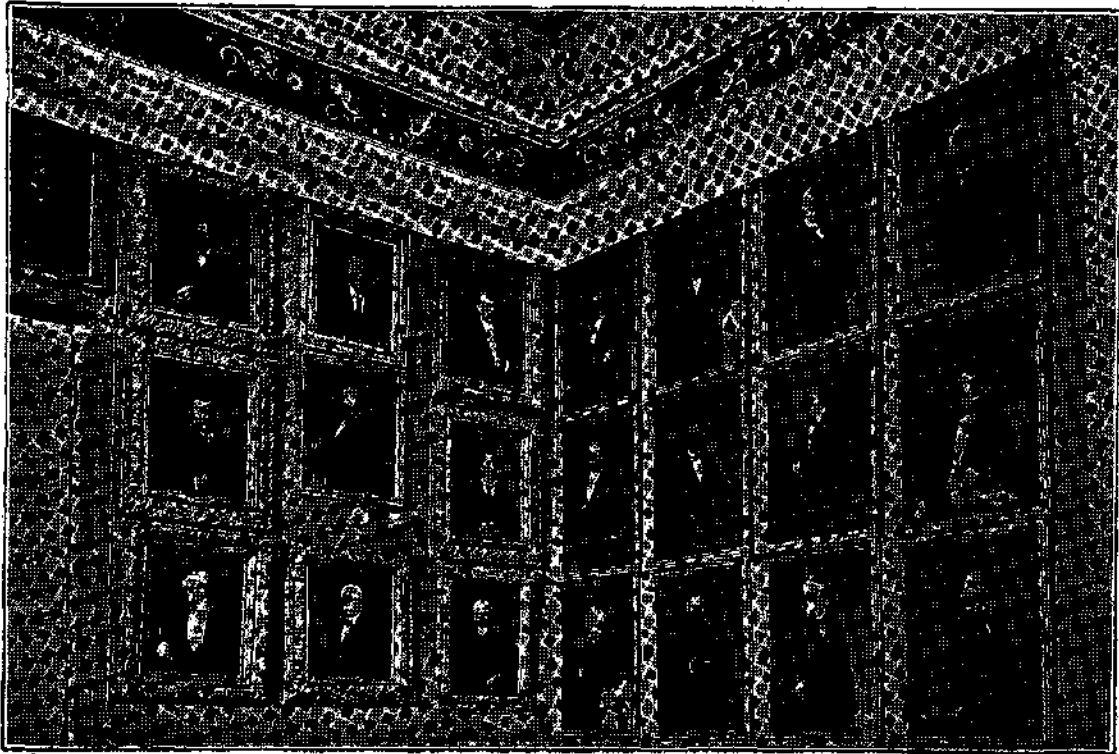
ΤΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟΝ ΤΩΝ ΑΝΑΤΟΛΙΣΤΩΝ

Συγχρόνως θὰ γείνουν ἐν Ἀθήναις αἱ ἐορταὶ διὰ τὴν 75ετηρίδα τῆς ἰδρύσεως τοῦ Πανεπιστημίου καὶ τὸ Συνέδριον τῶν Ἀνατολιστῶν, τὴν 25 τρέχοντος Μαρτίου. Δημοσιεύομεν ἀποσπασμα ἀπὸ τὸ ἔργον τοῦ πρώην Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου κ. Π. Καρολίδου «Σκανδιναβικαὶ Ἀναμνήσεις» (Ἀθῆναι 1890) ὅπου περιγράφει καὶ τὸ Ἡ' διεθνὲς συνέδριον τῶν Ἀσιανολόγων εἰς τὴν Σουηδίαν, ἀντιπρόσωπος τότε τῆς Ἑλλάδος.

«Ἐισερχόμεθα εἰς τὴν μεγάλην αἴθουσαν, ἐνθα ἦσαν ἤδη συνηγμένοι ἐν πνευματικῇ ἀδελφότητι οἱ διαπρεπέστεροι Εὐρωπαῖοι σοφοί, βαθεῖς μύσται τῆς περὶ τὴν Ἀσιατικὴν φιλολογίαν καὶ ἱστορίαν σοφίας, οἱ περιφανέστατοι τῶν καθηγητῶν τῶν εὐρωπαϊκῶν πανεπιστημίων μετὰ Ἀσιανῶν καὶ Ἀφρικανῶν καὶ πανταχόθεν ἄλλοθεν τοῦ κόσμου συνδραμόντων σοφῶν. Ἐντοῦθα οἱ διαπρεπέστατοι Χριστιανοὶ θεολόγοι καὶ ἱερεῖς προσηγόμενον ἀδελφικῶς τὸν Βραχμάνον θεολόγον, τὸν ἱερέα τοῦ Βράχμα, καὶ τὸν ἀρχιερέα τῆς λατρίας τοῦ θεῖου πυρός, τὸν λειτουργὸν τοῦ Ὄρομάσδου, πρὸς δὲ διαπρεπεῖς Μουσοουλμάνους ἀντιπροσώπους τῆς Μωαμεθανικῆς σοφίας καὶ θεολογίας. Ἐκ πάντων τῶν ἐπιστημονικῶν καὶ φιλανθρωπικῶν συνεδρίων τῶν τοσοῦτον συχνῶς συνερχομένων κατὰ τὸν αἰῶνα τούτων κατὰ διαφοροὺς τόπους καὶ χρόνους οὐδὲν ὑπὸ ὑψηλὴν ἀνθρωπίνην ἐποψὴν ἐνέχει ἐν αὐτῷ τοσοῦτον θεωρητικῶν καὶ πρακτικῶν ἰδεῶδες ὅσον τὸ

τῶν Ἀσιανολόγων συνέδριον. Ἡ ἐπιστήμη ὑπὸ τὴν εἰδικωτέραν τοῦ ὀνόματος ἐννοίαν εἶναι τι κοινὸν δι' ἅπαν τὸ ἀνθρώπινον γένος καὶ ἐν τῇ θεωρίᾳ καὶ ἐν τῇ πράξει καὶ δὲν ἐνέχει ἀντιθέσεις ἱστορικὰς, αἵτινες εἶναι ἀποτέλεσμα ἰδιοφυίας τοῦ ἐθνικοῦ καὶ θρησκευτικοῦ βίου τοῦ χωρίζοντος τὴν ἀνθρωπότητα κατὰ ἔθνη καὶ θρησκευτικὰς διαιρέσεις τὸ πλείστον ἀδιאלάκτους. Τοῦ τοιοῦτον ἰδιαίτερον ἐθνικοῦ καὶ θρησκευτικοῦ βίου ἐκδήλωσις διαρκῆς καὶ στοιχείον διαρκείας καὶ ἐνότητος ἐν χρόνῳ εἶναι ἡ φιλολογία ἐκείνου ἔθνους καὶ θρησκείας. Ἐντεῦθεν δὲ ἡ ἐπιστήμη, περὶ ἣν διατρέβουσι οἱ Ἀσιανολόγοι, ἔχουσα ἀντικείμενον αὐτὴν τὴν φιλολογίαν τῶν διαφορῶν λαῶν, ἐπιστήμη ὑπάγουσα τὸν ἐν διαφορῶν ἱστορικῶν ἀντιθέσει δημιουργηθέντα καὶ ἀναπτυχθέντα θρησκευτικὸν βίον ὑπὸ τὸ κράτος ἀνωτέρας πνευματικῆς ἐνότητος καὶ ἐνεργείας εἶναι ἐπιστήμη ὑψηλότερον ἔχουσα καὶ πνευματικώτερον καὶ γενικώτερον χαρακτήρα ἢ αἱ εἰδικαὶ ἐπιστήμαι αἱ μὴδὲν ἔχουσαι κοινὸν πρὸς τὰς ἱστορικὰς ἀντιθέσεις. Τὸ συνέδριον τῶν Ἀσιανολόγων, ἐν ᾧ Χριστιανοὶ θεολόγοι μετὰ Ραββίνων, Βραχμάνων, Βουδαιστῶν καὶ Μουσοουλμάνων θεολόγων ἐρευνῶσι καὶ συζητοῦσιν ὑπὸ τὸ πνεῦμα ὑψηλοτέρου καὶ καθολικωτέρου ἐπιστημονικοῦ ενδιαφέροντος τὴν ἱστορίαν, τὴν φιλολογίαν, τὴν θρησκείαν καὶ τὸν θρησκευτικὸν βίον τῶν λαῶν τούτων τίθησι λεληθότως τὰ θεμέλια καὶ οἰκοδομεῖ θεωρητικῶς καὶ πρακτικῶς τὸν ναὸν τῆς παγκοσμίου καὶ καθολικῆς θρησκείας, ἥτις εἶναι αὕτη ἡ καθολικὴ ἐπιστήμη καὶ σοφία ὑπὸ τὴν ὑψηλο-

ΜΙΑ ΓΩΝΙΑ ΤΗΣ ΜΕΓΑΛΗΣ ΑΙΘΟΥΣΗΣ ΜΕ ΤΑΣ ΕΙΚΟΝΑΣ ΤΩΝ ΠΡΥΤΑΝΩΝ

τέραν και πνευματικώτεραν έννοιαν του όνόματος.

Μετά τώ τέλος των έπιστημονικών ανακοινώσεων ό Ίνδος Βραχμάν Δρούβας, αφού πρώτον απήγγειλεν άγγλιστί εύχαριστήριον προς τόν Βασιλέα προσφώνησιν, έξήτησεν άδειαν παρά της Α. Μ. ίνα ψάλλη ώδήν Σανκριτιστί υπ' αυτού συντεταγμένην και έμμελώς τετοιτισμένην. Έπιτρέψαντος δέ του βασιλέως ό Βραχμάν έν τή έπισήμω αυτού βραχμανική στολή άνέλθων τό βήμα έψαλε μελωδικώτατα την έξης ώδήν :

Ή της σοφίας θεά, ή λευκή κ' εύκλής Βαχαράτη, είδες τό σκότος βαθύ της νυκτός την Ίνδιαν καλύπτων. Έπικαθίσασα τότε του λάμποντος κύκνου της φεύγει και διελούσα τόν κόσμον τό φώς πανταχού ήγει [ναύρη.

Τά δυτικά της Άσίας οι Σάκαι Άιμαίνοντο τότε και Τουρουσχαίων¹ και άλλων επάλληλα στήν βαρ- [βαρων.

Αίμα ώσάν ούρανός της έσπέρας έχύνετο πέριξ, και ζοφερώτατον σκότος, τό χρώμα των δένδρων [Γαμάλας, είς άπεράντους έκτάσεις της χώρας δεινόν έξηπλούτο.

¹ Ο όνομα (Tursha) καλεϊται λαός τις έν ταϊς Έστρογλυφικαϊς έπιγραφαϊς της Αιγύπτου όμοιο μετ' άλλων λαών Μικρασιατών ένδοξός ποιούμενος είς Αιγύπτον. Οσωροδοί τινες τό όνομα συγκένεσ προς τό Τουρηγός ή Τουρηγός ως έκαλούντο οι Πελοάσοι έν Μικροβ Άσία και έν Ίταλία.

Και της Αιγύπτου ή γη έκαλύφθ' υπό σκότους όμοίως και ή Έλλάς έσκοτίσθη πεσούσα κ' ή Ρώμη έπίσης ως φθινοπώρου σελήνη έν μέσφ νεφών όμβροφόρων πρό του προσόπου αυτής με άκάθεκτον τάχος δρ- [μίωντων.

Τέλος ίδούσ' ότι μάτην έπόθει αυτή την ειρήνην, κ' εύδαιμονίαν της γης, καίτοι πάντα κατέβαλ' άγώνα, λιποθυμούσα δεινώς ή θεά ούρανόθεν έκπίπτει κατά την χώραν εκείνην που βόρεια έθνη οικούσιν.

Έλευθερίαν ένταύθα και πλοήτον και δύναμιν εύρε, πάσας δ' έπίσης τάς τέχνας αυτής. Ή δέ νύξ διελύθη, και ή αύγή μειδιώσα άνέταλε πάλιν ως πρώτα, και ή θεά Βαχαράτη τους φίλους της πάλιν άνέθρεν.

Ένιαυτοί δ' όταν τρεϊς πληρωθώσι τούς μύστας [συνάγει¹ είς τινα εκ των ναών της και ούτως άσι είς θυσίας άσχολουμένη κατ' ετη ή νύν Σαρασβάτη² του κόσμου.

Ό δ' εύκλής άναξ Όσιαρ, άρχός, ποιητής τε σοφός τε, έν Σαρασβάτη φιλεί, και Λακσμη ή θεός της του όλβου. ός βασιλευή ένδόξος επί εκατόν όλα έτη. Κ' είθε τό φώς τό φωτίζον ήμάς νύν έξ ύψους αϊθέρος, εκ Σαρασβάτης έλθόν, διαρκή δσον Φοίβος και Φοίβη, όκεανοί και τά δση, κ' ή χώρα αυτή κ' ή Ίνδια.

Π. ΚΑΡΟΑΙΔΗΣ

¹ Κατά τριετιαν συγκροτούμεναι Άσιανολόγων σύνοδοι. ² Γυνή έηλ. του Βραχμα, θεά του λόγου (εύχλωστίας).

Ι Σ Τ Ο Ρ Ι Ε Σ

Έξω στον Διόνυσο, στα λευκά μάρμαρα έσκορπίσθησαν οι άνθρωποι — που άποτελούσαν την σημαϊαν του ελληνικού πνεύματος — κομίζοντας άνάμεσά τους τά δυό άνθη της Γαλλίας. Τώ ένα άνθος με την ευωδία μιας θυμαστής όρμιόστητος, — ό Ρισπέν. Τώ άλλο, κάλκας δίπλα στον γέρο-σοφό, με τά χρώματα και την φρεσκάδα μιας άφρόντιστης ζωής — ή γυναίκα του ακαδημαϊκού. Ό λαιμός της, σαν ευωδιασμένος καρπός, — ό στίχος του πεθαμένου ποιητού Σαμαϊν γι' αυτήν λές κι' έγγραφηκε.

Προχωρήσαμε. Τά μάρμαρα έλαμπαν στο χτύπημα του ήλιου επάνω τους, κι' άφιναν θαμπό φώς σεμνής μετριόφροσύνης. Δεξιά έφούσκωνε λοφίσκος πενκοσπαρμένος, με λουλουδάκια γαλάζια στην σιαά, σαν χνουδι που έβλάστησε από την άντανάλασι του ούρανού. Λουλουδία, λουλουδία, ίδιες όπτασιές που τις έπρόφθασε ή ημέρα. Λουλουδία άέρια, όμοια με παιγνιδίσματα φωτεινού χρώματος, με τά πέταλα όλάνοχτα κι' άργοκινούμενα, ύγρα άκόμα από τις μυστικές συγκινήσεις της νύχτας.

Κόρη καλλιτεχνική, με στέμμα από άκτίνες, και φωνήν ζεστήν από τό πάθος, είπε τότε ποιήματα του διδασκάλου. Κι' αυτός άκουγε την κόρη προσεκτικά, με άγαλλίασιν ότι ευρέθηκε στην μακρινήν Έλλάδα μία ψυχήλα τόσοσ εύμορφη να άγαπάη τις φαντασιές του. Άκουμβώντας στο νέο χέρι της γυναίκας του, κάτι της είπε χαμογελώντας παράξενα, ποιός ξεύρει τί, — ζούν τόσα εύμορφα κάτω από την σταχτη των ψυχών!

Τά άσπρα μάρμαρα, τά σκορπιστά κομμάτια μιας γιγάντιας καρδιάς, μάς προσκάλουσαν από την θέσι τους με άσπιλα χαιρετισματα.

Έμπρός έτρεχε τό ζευγάρι Ρισπέν και στο βαθυγάλο μεταξί του πολύπτυχου επανωφοριού της ό ήλιος έσταζε σπίδες πολύχρωμες. Τώ μάτι της άκτινοβολούσε καθαρά, άδάδες έκφράσεις περνούσαν από τό μέτωπό της, τό παιδικό έκείνο μέτωπο.

Χαίρετε μάρμαρα, άσπρα σαν νύφες, αιώνια άσπρα, που οι άνθρωποι άνάμεσά σας φαίνονται μεγάλοι λεκέδες. Διόνυσο, αλήθεια, μία γαλήνη, που μοιάζει με λίθαργο, απλώνεται τριγύρω σου σε μεγάλην άκτινα. Χάνεσαι, χάνεσαι βιαστικά φεύγομεν από κοντά σου, όμως αληθινά σ' μάς φεύγεις, — Διόνυσο με την μεγάλην έσωτερικήν ζωήν ενός θρούλου που δέν θα πεθάνη.

Στην Κηφισιά. Στο πάρκο εδώ κι' εκεί καλαμένιες παλιρρόνες πράσινες, έλαφρές, σαν δαντελλένιες. Τώ μεγάλο ξενοδοχείον βουίζει από την προετοιμασίαν. Φρούτα, άνθη, κρασιά που φέγγουν στα ποτήρια της έσπερας. Έτοιμασιές, χαρά, φυσιογνωμίες συμπαθητικές, έξωραϊσμένες από την σκέψιν. Γυναίκες κούρασμένες, άλλες από τά χρόνια, άλλες από την άνησυχίαν του νοϋ, σαπαίνουν στην σιαά των δένδρων. Από μακρυνά ένα ριπίδι χρωματιστό μάς μνησά ότι έρχονται καλεσμένοι. Άργά άνεβαίνει τά μαρμαρένια σκαλιά ή μικρή συνοδεία και για λίγες στιγμές ό κήπος έρημος. Βήματα δέν ακούγονται.

Περιβόλι έρημο, χωρίς άνθρώπους, που τό κατοικούν πουλιά και πεταλούδες άργοπετούμενες με έκστασι. Και ό μεγάλος μέγος, ό ήλιος από πάνω κατεβαίνει όλόχρους, δείχνοντας βαθύτερη τη σιαά. Κι' ακούγονται χτύποι που μοιάζουν σαν καρδιάς ξεχειλισμένης από πόνο για τό έλαχιστο πετούμενο. Και φτεροκοπήματα παντού και πουθενά — αυτό είνε περιβόλι, έτσι τό θέλω, να τό κατοικούν όπτασιές μοναχά, ψυχές που έπέρασαν, είτε που θάρθουν μίαν ήμερα.

Στό τραπέζι τό κεντημένο με άνεμώνες και άλλα βουνησια λουλουδάκια, ήταν έκίνη ή όμορφότερη στιγμή: που ό Ρισπέν με τά άσπρα μαλλιά έσηκώθη κι' άκούπησε τις δυό πηγμές, συλλογισμένος, στο άσπρο τραπέζομάνηλο. Έμοιασε τότε άνδριάντα μελαχροινόν, άκίνητον στο πυκνό ρυτίδιωμα του συλλογισμού. Όλοι έστύλωσαν τά μάτια προς αυτόν, και στη βιθειά ήσυχία ένα πουλάκι άκούσθηκε να κτυπά τό τζάμι με τό υποκόκκινο ράμφος, άφίνοντας χαρούμενον κελαϊδισμόν. Ό γέρο-σοφός έξέσπασε — όπως βροχή, που την έμάζευσαν ήμέρες πολλά σύγνεφα. Τά μάτια του, απενίζοντας τους Έλληνας, δέν ήμπόρεσαν ναποφύγουν την επίδρασι του άρχαίου γοήτρου. Και σ' ήμάς τους σημερινούς έχαιρέτησε πεϊό πολύ την ζωήν και την δύναμιν των πατέρων.

Στόν κήπο όλοι. Τόση ήταν ή ήσυχία του καυμένου του κήπου. Ζευγάρια έσκορπίσθησαν κάτω από τά δένδρα, στη γλόη την μαλική. Ήταν ένα αλησμόνητο μεσημέρι, ζεστό και βαρύ — δίχως άνεμο, πνιγμένο σε μιάν γλυκειάν

άνησία. Σ' ένα παραμέρισμα των δένδρων, από μακρινά, φαίνεται στρωμένο ένα χαλί παχύ, όμοιο στο χρώμα με τον ουρανό.

Μιά γυναίκα άκτινώτη πετά τα σανδάλια της και τρέχει προς αυτό, και για μια στιγμή, καταμεσής, στέκει άκίνητη, και μās κυτάζει όλους, που μαζευθήκαμε γύρω της. Είναι η συντροφισσά μας του τραπέζιου και της γιορτής, η Ίσιδώρα Δούνκαν, με τον χιτώνα σαν από χρυσάφι παληό. Από πάνω σταυρωτά χύνεται βαθυροδίμη χλαμίδα με δέσμες από τριαντάφυλλα ζωγραφιστά. Τα πόδια της είναι άσπρα, σαν να της τα φιλούσαν άφροί.

Δυό στρογγυλά μάτια σε προσήλωσι μυστικής προσευχής και καστανόχρουσα μαλλιά τριγύρω, σε έλαφρά πλεξίδα. Δεν φορεί τίποτε, μια Έυα διπλωμένη σε άνερα μεταξωτά.

Ο Ρισπέν την εκύτταζε ακατάπαυστα την άγυθην όσας, κι' αυτή σ' αυτόν άφιέρωνε κάθε της κίνησι. Γιατί η Δούνκαν μιλεί με την κίνησι — και μιλεί τόσο εύγενικά, τόσο βαθειά, τόσο επιβλητικά, τόσο άλησμόνητα.

Στην πρώτη μέλωδια του Γκλόκ, η χορεύτρια κρύβεται, σαν να την κατακίνουν τα κλαδιά.

Όλοι την ζητούμε στον τόπον αυτόν έχει περισσότερο από κάθε άλλον τη θέσι της. Και να που ξεκτετέται, λαμπερή, έλαφρά, εύλύγιστη σαν λουλουδι στον άνεμο, μια άκτίνα πυκνή που παίζει στον άέρα, που τρέμει σε μυστικές, δικές της λαχτάρες, άγνωστες στους άνθρώπους.

Ο χορός της Πεταλούδας, ο χορός της Ίκέτιδος Παρθένου, ο χορός της Προσφοράς, ο χορός της Αναζητήσεως. Ύστερα μια εμφάνισις της σαν εξαγγελος χαράς. Πάλι χορός, κι' ένας τόσο λαμπρός, ίδιο ταξίδεμα των πουλιών στα ύψη. Σε μια στιγμή, ύστερα από πετάγματα ύπερήφανης ψυχής, με τα χέρια άνεμιστά, ήλθε κι' έσταμάτησε δειλά εμπρός στον ρήτορα. Έβαλε τα χέρια στην καρδιά, και του τα έτεινε με συμβολικόν νόημα άφιερώσεως, με τέτοια χάρι, με τέτοιο πάθος άπάνταστα βαθύ κι' εύγενικό. Τότε ο σοφός έσκυψε, έπηρε τα χέρια και τα έφίλησε έτσι σεμνά.

Δεν θα ξεχάσω ποτέ το φιλι του ακαδημαϊκού στα χέρια της καλλιτέχνιδος, που ήταν άλλοιώτικα συγκινημένη — όπως γυναίκα που ξεύρει την αξία των πνευματικών φιλημάτων.

Κι' εκυττάθησαν γνώριμα, φιλικά, δίπλα ο ένας στον άλλον — τον χορό της τον πλαστικό της τον έπλήρωσε καλά ο ποιητής, γιατί σε μια στιγμή την άρπαξε από το φτερό και την έκάθισε κοντά του. Τάχα τί, δεν έπέρασαν και οι δυό τον τραχύ δρόμο για να φθάσουν στην ημέρα της τέχνης τους.

Με το πρώτο θάμπαμα του ήλιου ένα αυτοκίνητον έπηρε τους ξένους, που μās έχάρισαν την ημέραν την ξεχωριστήν. Με μυγδαλιές και ροδακινιές στα χέρια, που έλαμπαν στο φώς, εύλογήσαμε την εξαφάνισι τους στα δένδρα.

Ύστερα, ταπεινοί συγγραφείς της Ελλάδος, κουρασμένοι από εργασία που δεν ανταμείφθηκε ποτέ, έσυρθήκαμε κατά τον σταθμό...

Την ροήν της άσυνειδήτου ζωής ξεχεται να ξεφνήση μια καμπάνα λυπητερή. Ο άνθρωπος σταματά, σκέπτεται, άκούει. Μέσα του βαθειά μια φωνή του θυμίζει πως την σημερινή του άσφάλεια την χρωστά σε κάποιον άλλον, που έσταυρώθη σαν αυτές τις ημέρες, σε μια μακρυνή έποχή. Τότε θυμάται διάφορα καθήκοντα ξεχασμένα δλο τον χρόνο. Τότε θυμάται ένα γονάτισμα που ύπεσχέθη μαζί με όλους τους άλλους άδελφούς τους. Ποιός θυμήθηκε το γονάτισμα μπροστά στον τάφο με τον κυλισμένο λίθο — που ύπάρχει, ίδιο έρειπιο σκιαγραφίας στις ψυχές των χριστιανών. Ουδέ την δύναμιν μās Μαγδαληνης — γλυκειάς άδελφής του έλέους, ύστερα από ένα κουραστικό πάλεμα στις φλόγες των παθών. Ουδέ την πίστιν δυό Μυροφόρων. Βαθύτερες λοιπόν εκείνες γυναίκες, πιο αισθαντικές από μās, παραδείγματα γενναίων θελήσεων, — και όμως του λαού, ταπεινά λουλούδια. Όστε η ζωή και η γνώσις δεν δυναμώνουν τις εύγενικές όρμες, δεν άνοίγουν τα μάτια εμπρός σ' ένα σοφό πόνο, εμπρός σε μια τρανή θυσία. Η άδιάκοπη συγκίνησις της σημερινής ζωής, που έχει πόνους σαν μικροβελονιές κάθε στιγμή, παραλύει τα άνθρώπινα αισθητικά μέσα, τα έκφυλλιζει, τα κάνει άχρηστα. Ύστερα, κάτι τρομερό, δεν το αισθάνεται ο άνθρωπος, μιαν ήθικη άνατροπή, ένα σπουδαίο γκρέμισμα στα τείχη των νόμων.

Και χτυπά η καμπάνα και δεν την άκούει ο κόσμος σαν άλλοτε. Όλο και πιο μακρινά η φωνή της άκούγεται, σε βάθη που δεν τα ξεκρίνει το μάτι.

Η Μαγδαληνή πληγώνει τα γόνατα κλένοντας με μύρα τα πόδια του έξωτικού Διδασκάλου. Ο Χριστός σταυρώνεται, οι μυροφόρες μαδούν τα μαλλιά τους επάνω από το πτώμα του στην άναστή νύχτα. Η καμπάνα χτυπά τώρα για να ξεανθυμίση όλα αυτά — γνωρίζοντας καλά την άμέλεια των ανθρώπων. Όμως αυτούς, κάτι μικρές πληγές στην καρδιά δεν τους άφρίγουν να νοιώσουν το μαρτύριο το φρικτό, που άνεβάζει την θλίψι ως τον ουρανό, και τον κάνει βαρύθυμο.

I. Γρυκάρης, ύπουργός

Ο Ρισπέν

Χρ. Θ. Δαραλέξης

Σπ. Σαμάρας

Πολ. Δημητράκοπουλος

Μπάμπης Άννινος

I. Ν. Λάσκωρης

Κώστας Λαδόπουλος

Γρηγόριος Εσνόπουλος της 'Διαπλάσεως των Παιδών'

ΕΚΙΤΕΑ ΑΠΟ ΤΟ ΓΕΥΜΑ ΠΡΟΣ ΤΙΜΗΝ ΤΟΥ ΡΙΣΠΕΝ ΥΠΟ Ζ. Α. ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ

ΕΙΔΗΣΕΙΣ — ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ — ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ

ΟΙ 'Αρεοπαγίται θά συνεδριάσουν πλέον φοροϋντες τήν τήβεννον. Ἡ ἀρχή έγινε κατά τήν συνεδρίασιν τῆς 8ης Μαρτίου, ὅτε ἐπρόκειτο νά κληρωθοῦν τά μέλη τοῦ εἰδικοῦ δικαστηρίου, τὸ ὁποῖον θά ἐκδικάσῃ τὸ κύρος τῶν γενομένων βουλευτικῶν ἐκλογῶν. Οἱ 'Αρεοπαγίται περιβλήθησαν τήν τήβεννον κατόπιν τῆς δημοσιεύσεως τοῦ Β. Διατάγματος, τὸ ὁποῖον ἐπανεφέρεν εἰς ἰσχύν τὸ ἀρθρον 230 τοῦ ὀργανισμοῦ τῶν Δικαστηρίων. Ἡ πρώτη ἐμφάνισις τῶν 'Αρεοπαγιτῶν μετὰ τὸ ἐπίσημον αὐτὸ τῆς Θέμιδος ἐνδύμα ἔκαμιν ἀρκετὰ εὐάρεστον ἐντύπωσιν εἰς τὸ ἀκροατήριον, τὸ ὁποῖον διὰ τὸ ἐξαιρετικὸν τῆς περιστάσεώς ἦτο πολυπληθές· ὄχι ὀλίγα μάλιστα ἦσαν αἱ παρευρεθεῖσαι εἰς τήν συνεδρίασιν αὐτὴν κυρίαί. Ἡ τήβεννος, ἡ ὁποία κατὰ τὸ σχῆμα ὑπενθυμίζει τὸ δόμινο ἢ κατ' ἄλλους «τὸν ποδίον χιτῶνα» μετὰ ἐπιπλέον, εἶναι χρώματος βαθυκυάνου μετὰ γαρνιτούραν ἀπὸ λευκῶν γουναρικῶν ἐπίσης καὶ τὸ πῆλμα ἢ ἐκφραστικώτερον ὁ σκούφος τῶν ἀνωτάτων δικαστικῶν λειτουργῶν εἶνε τοῦ ἰδίου χρώματος μετὰ τὴν ἰδίαν γαρνιτούραν. Μόνον ὁ σκούφος τοῦ προέδρου καὶ τοῦ εἰσαγγελέως φέρει χρυσοῦν σειρήτιον πρὸς διάκρισιν, ἐνῶ ὁ γραμματεὺς δὲν ἔχει τὴν λευκὴν γαρνιτούραν. Εἰς τὴν ἀρχὴν βεβαίως ἡ ἐμφάνισις τῶν λειτουργῶν τῆς Θέμιδος μετὰ τὴν ἐπίσημον περιβολὴν θά εἶναι ὀλίγον παράξενος διὰ τοὺς πολλοὺς· ἀλλὰ σιγὰ σιγὰ τὸ ἐνδύμα αὐτὸ συμβολίζον καὶ τὴν γινομένην εἰς τὴν Δικαιοσύνην μας μεταρρυθμίσειν θά ἐπιβάλῃ τὸν σεβασμὸν.

ΠΡΙΝ ἄκομα δοθῇ εἰς τὴν «Γαλλικὴν Κομφιδιαν» ἢ Ἰριγένεια τοῦ Μορεῶς, ὅπως ὑπεσχέθη ὁ κ. Ἰούλιος Κλαρετί, ἐπαίχθη οὗτος ἐξετάσεις ἀπὸ τοὺς μαθητὰς τοῦ Σαιντ-Κρουά, στὸ Νεάϊ. Αὐτὰ τὰ ὄρατα λόγια εἶπε ὁ διευθυντὴς τοῦ σχολείου πρὸς τὸν ἀκαδημαϊκὸν Μωρίς Μπαρρές, ὅπως γράφῃ ὁ ἴδιος στὴν «Παρισιανὴν Ἠχώ»: «Νομίζω ὅτι τὸ ὄρατον, αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ, εἶναι δύναμις ἠθικὴ καὶ ὅτι τὸ θέαμα κινήσεων ἀρμονικῶν, συνοδευομένων ἀπὸ ὄραταιν μουσικῶν καὶ ἀπὸ λόγια ἠχηρὰ, εἶναι κατὰ ὕψος, διότι μᾶς βγάινε ἀπὸ τὸν χαμηλὸν οὐτιλιτισμὸν καὶ διότι ἡ ὑψηλὴ αὐτὴ ἡδονὴ μᾶς μαθαίνει νά σκεπτόμεθα πῶς ἐπάγχει κατὰ ἄλλο ἐκτὸς ἀπὸ τὸ συμφέρον τὸ ὑλικόν. Ἄλλ' ὅταν ὅλη αὐτὴ ἡ ἐμορφία προσδίδει τὴν ἀκτινοβολίαν τῆς εἰς μίαν μεγάλην ἠθικὴν ἰδέαν, καὶ γίνεται ἓνα μετὰ αὐτὴν καὶ τῆς δίδει θερμότητα καὶ λάμπει, τότε τὸ καλλιτέχνημα γίνεται ἐξόχως ἔργον καλόν. Τέτοια ἡ Ἰριγένεια ἢ ὁποία βραδίεται εἰς τὴν ὑπὲρ τῆς πατρίδος θυσίαν. Ἡ κεντρικὴ ἰδέα τῆς Ἰριγένειας εἶναι αὕτη: «Χαρίζω τὴν ζωὴν μου εἰς τὴν Ἑλλάδα».

Κατόπιν ἐπερόσθησε: «Αἱ κλασσικαὶ σπουδαὶ ἔχουν προορισμὸν ν' ἀνηρώσουν τὴν ψυχὴν καὶ νά τὴν ἐμποδίσουν νά σύρται εἰς τὸ χυδαῖον».

Καὶ ὁ Γάλλος ἀκαδημαϊκὸς ἀναπολεῖ τὰ πρῶτα χρόνια πού γνώρισεν τὸν ποιητὴν, ὅταν ἦλθε ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα, ὀρμητικὸν, κατόπιν γαλλῆτιον ἀπὸ τὴν ἡλικίαν καὶ τὴν σκέψιν, καὶ τελευταῖα ἀποσυρμένον, μόνον, παράγοντα μίαν μελωδίαν ὀλοῦσα πρὸς σπανίαν καὶ πρὸ καθαράν, καὶ ποθοῦντα τὸν θάνατον. . . Ἄλλ' ἡ ζωὴ

τοῦ δὲν μᾶς δείχνει τὸ βαθὺ ποίημα πού ἦτον αὐτὸς ὁ ἴδιος, ὁ ἐξοριστὸς Εἰξευρε νά κρηφθῇ ἀπὸ τὰ βλέμματα καὶ νά φυλάξῃ τὸ ἑγὼ του. Πού θά τὸν γνωρίσω τὸν φίλον μου αὐτόν; Μέσα εἰς τὸ ἔργον του; Ἄν κατορθώσω νά τὸν μαντεύσω, νά τὸν αἰσθανθῶ, θά τὸ κατορθώσω εἰς μερικὰς μόνον στιγμάς ἐδῶ κ' ἐκεῖ, εἰς στιγμὰς μόνον ὅπου ἡ φωνὴ του, ἔξαφνα, μᾶς θέλγει καὶ μᾶς συγκινεῖ μετὰ ἓνα τόνον τελειότητος ὅπου ἡ ψυχὴ του χύνεται σὲ μερικὸς ἤχους πολὺ νέους, πολὺ βαθεῖς καὶ πολὺ καθαροὺς, ἤχους ὕγρους πού ὑψώνονται οἰηλοῖ, κυμαίνοντες ὀπαλὰ τὴν ἀτμοσφαιραν. . .

Εἰς τοὺς «Καιροὺς» ὁ τριμηναρχὴς τοῦ Ὑπουργείου τῶν Οἰκονομικῶν καὶ Διευθυντὴς τοῦ Λαχείου τοῦ Στόλου κ. Γ. Ν. Κοφινᾶς ἐδημοσίευσεν ἀξιοσημεῖτον ἀρθρον ὑπὸ τὸν τίτλον «Τὸ Λαχεῖον τοῦ Ἐθν. Στόλου ἐν συγκρίσει πρὸς τὰ ξένα Λαχεῖα», διὰ τοῦ ὁποῖου ἀνασκευάζει πιστικῶς μερικὰς ἀνακριβείας περὶ τοῦ Λαχείου, δημοσιευθείσας εἰς ἐπαρχιακὴν ἐφημερίδα. Ἀπὸ τὸ ἀρθρον αὐτὸ τοῦ κ. Γ. Κοφινᾶ μανθάνομεν ὅτι κατὰ τὰ ἑπτὰ ἔτη τῆς λειτουργίας τοῦ Λαχείου (ἦτοι ἀπὸ τοῦ 1905 μέχρι τέλους τοῦ 1911) αἱ προσόδοι τοῦ Λαχείου ἀνῆλθον εἰς δραχ. 6.819.234,17 ἐκ τῶν ὁποίων 5.019.234,17 ὑπὲρ τοῦ Ἐθνικοῦ Στόλου καὶ 1.800.000 ὑπὲρ τῶν Ἀρχαιοτήτων. Ἐκ τῶν προσόδων αὐτῶν βλέπομεν ὅτι τὸ ἐθνικὸν μας λαχεῖον ὑπὸ ἐποψιν κέρδους τοῦ Κράτους ἐπέτυχεν ὅσον οὐδὲν ἄλλο δημοσιεῖον τύπου λαχείου. Καὶ τοῦτο ὁ κ. Κοφινᾶς τὸ ἀποδεικνύει δι' ἀντιπαράβολῆς πρὸς τὸ τελειότερον ὀργανωμένον λαχεῖον, τὸ Οὐγγρικόν.

Ἄλλὰ καὶ ὑπὸ ἐποψιν διανομῆς κερδῶν πρὸς τὸ κοινόν, τὸ Λαχεῖον τοῦ Ἐθνικοῦ Στόλου παρουσιάζει ἀποτελέσματα ἱκανοποιητικώτατα. Κατὰ τὰ ἑπτὰ ἔτη (1905-1911) διένεμε κέρδη 3.374.000 δραχ. Τὰ διανεμηθέντα κατὰ τὸ 1910 καὶ 1911 κέρδη ἀνῆλθον εἰς 850.000 δρ. δι' ἑκαστον ἔτος, ἦτοι εἰς τὸ ἡμίσιον περίπου τῶν εἰσπράξεων. Εἰς τὸ Ἑλληνικὸν Λαχεῖον μετ' ἐν μονόδραχμον γραμματίων κερδίζει κανεὶς κατ' ἀνάστατον ὄραν δραχ. 20000 καὶ κατ' ἐλάχιστον δρ. 10, ἐνῶ εἰς τὸ Οὐγγρικὸν λαχεῖον τὸ ἐλάχιστον κέρδος εἶναι μὲν 10 δρ. ἀλλὰ τὸ κερδίζει κανεὶς μετ' ἐν γραμματίων δραχ. 2.50. Ὡστε καὶ ὑπὸ τὴν ἐποψιν τῶν κερδῶν εἶναι γενναῖον. Διὰ τοῦτο αἱ δημοσιευόμεναι μεμημοῖρια ἐναντίον τοῦ Λαχείου τοῦ Ἐθνικοῦ Στόλου εἶναι πολὺ ἀδικοὶ καὶ δὲν στηρίζονται ἐπὶ τῶν πραγμάτων.

ΝΕΑΙ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

Βραδινὰ Τραγῶδια, ὑπὸ Α. Ἀκροθαλασσίτη. Πόλη τυπογ. «Ανατολή», γρ. 5.

Αἶνος Ἄξις, ποιήματα. Ἀθήνα, δρ. 1.65.

Μουσικὴ:

Τὸ Τραγῶδι τῆς Νέας Γενεᾶς, ποιήσις Σπ. Μαρτσούκα, μουσικὴ Ἰωάννου Καίσαρη. Ἀθήνα ἐκδ. Γ. Φέξη.

Ἡ ΚΕ' Μαρτίου, ποιήσις Σ. Οἰκονομίδου, μουσικὴ Ν. Κόκκινου. Ἀθήνα ἐκδ. Γ. Φέξη.

ΛΑΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ

ΕΝΙΚΟΣ ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ Β. ΕΞΑΜΗΝΙΑΣ 1911

ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ ΤΗΣ 31 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1911

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΝ

ΠΑΘΗΤΙΚΟΝ

Τραπεζικόν και Τρόφιμα.....	Δο. 3,388,774.65	Κατάλοιπον μετοχ. διηρημένων εις 60,000 μετοχ. Δο. 6,000,000.—
Δάνεια επί ενεργών λογαριασμών		Κατάλοιπον αποθέματ. τακτικών Δο. 30,230.66
Φυλάκια και χρηματογραμμάτων Δο. 4,658,920.36		Εξ έφαρμίας 1911.....
Αποθεματ. λογαριασμοί επί ενεργών λογαριασμών.....	990,829.96	Εκτακτον αποθεματικόν κερδ. Δο. 44,867.70
Συναλλάγματα και γραμμάτια ε- χαρτοφυλακίου	4,949,750.90	Λαών κερσοτάς.....
Προεξοφλήσις συντάξεων (αποδοτέ. εν χαρτοφυλ.)	1,895,048.80	Καταθέσεις ταμειοτηρίου.....
Προεξοφλήσις μεθοδεσίων λειτουργιών μίσσης	387,688.56	Καταθέσεις πολιτείας και εν όψει.....
Επιτιμώδητος (αποδοτέεις εν χαρτοφυλακίω)	8,379.60	Καταθέσεις Δημοτικού Λογαριασμού.....
Δάνεια επί ενεργών τραπεζών, κοσμημάτων κλπ.	751,104.30	Καταθέσεις Υπαλλήλων.....
Αιτήσεις λογαριασμοί ήρηρημένων.....	449,176.60	Μερίσματα μήνα Σεπτεμβρίου.....
Αιτήσεις λογαριασμοί και ενχορηγήσεις άνακτησών	210,984.38	Μερίσματα δεκατηνών Β' έφαρμίας 1911.....
Δημοσίον γραμμάτια και δι' αποθήκης.....	49,627.06	Κέρδη και Ζημία. Υπερλοιπον άριόμενον δια τήν έσομένην έφαρμίαν.....
Επιμεριείς λογαριασμοί.....	4,500,000.—	
Μερίσματα Αντιπρομηθικών έκδοθεσίων 45,000 μετοχ.	562,590.70	
Καμία Τραπεζικής, όδός Πανεπιστημίου.....	1,638,290.90	
Χρηματογραμμάτια εν γένει, ίδίως δημοσίας Έθνης	38,349.—	
Μερίσματα εις χρυσόν.....	30,525.36	
Γραμμάτια άνακτητά δια λογαριασμών τράπεζων.....	72,992.90	
Έξοδα έγκαταστάσεως (όδους όδών, χημικοεργαεία)	Δο. 18,778,592.99	Δο. 18,778,592.99

Α. Α. εις χρυσόν μετρίδας ύπερλοιπόν κερδών 60,000,000 Δο. — εκτακτον φρόντικον.

ΧΡΕΟΣΙΣ

Εις έξοδα διακοσμήσεως : ήτοι		Από τόκους δανείων επί ενεργών λογαριασμών Δο. 144,114.—
Μισθών Διευθυνσεως και Προσωπικού Δο. 48,548.55		τοκομεριδιών χρηματογραμμάτων άνηρότων
Ένοίκια, φωτισμός, γραμική ύλη, ταχυδρ. έξοδα κλπ. Δο. 17,194.10	Δο. 65,787.65	τη Τραπεζή, τόκους λογαριασμών ήρηρημένων και αεθρηθείας.....
Εις έξοδα εγκαταστάσεως άποδοτ. 10% έτησίως	4,000.—	προεξοφλήματα γραμματίων συναλλ.
κατανομήσις Συναλλάγματικόν και Γραμμάτιων, αποδοτέεις.....	9,874.80	τόκους δανείων επί ενεργών κερσοτάς, κοσμημάτων, κλπ.....
άνακτησών έπιτοκίαις, άπόθεμας.....	11,462.31	τόκους Τραπεζικών.....
φόρων, οικονομικών και κατασκευών.....	5,535.56	προεξοφλήματα αποδοτέων συντάξεων.....
τόκους Ταμειοτηρίου.....	101,986.60	άλλοις κερδών.....
τόκους Καταθέσεων.....	80,959.70	έννομια κτήματα Τραπεζικής.....
τόκους Πατακίων λογαριασμών.....	63,947.70	προεξοφλήματα αποδοτέων μηδενισμών.....
Καθαρά άνακτημένα δια την αποδοσών έφαρμίαν.....	66,408.60	Υπερλοιπον κερδών Δ' έφαρμίας 1911.....
Κέρδη άνακτημένα δια την έσομένην.....	8,005.72	Δο. 10,198.68
	Δο. 897,658.68	Δο. 897,658.68

ΔΙΑΝΟΜΗ ΤΩΝ ΚΑΘΑΡΩΝ ΚΕΡΑΩΝ Β' ΕΞΑΜΗΝΙΑΣ 1911 ΕΚ ΔΡΑΧΜΩΝ 56,408.60 ΟΣ ΕΠΕΤΑΙ :

Εις μέρισμα δροτικόν Β' έφαρμίας 1911.....	Δο. 56,408.60
Εκ του άνωτερου μερίματος τών δραχμών 56,408.60	
α) δια φόρων Δημοσίου 5% επί Δραχμών 48,835.10	Δο. 2,416.75
β) δια χαρτοσήμων 2% επί τών μερισμ. 15,000 μετ. Δρ. 45,918.35	918.35
γ) δια φόρων Δημοσίου 5% κατά τών κερσών νόμων επί τού άνω μερισμικού κεφαλαίου Δραχμ. 2,637.05	132.85
Εκ του άνωτερου ύπολοίπου καθαρού μερίματος.....	3,457.45
α) δια κερσών 5% κατά τού έκπ. 50 τών Καταστατικού	2,647.05
β) δια άμοιβών Δ. Συμβουλίου 10% κατά τού άκέρων 50 τού Καταστατικού Δρ. 5,294.10	5,099.40
γ) δια φόρων Δημοσίου 5% κατά τών κερσών νόμων επί της άμοιβής τού Δ. Συμβουλίου εν Δρ. 5,294.10	264.70
Μέρισμα δροτικόν, έφαρμίας κερσών, ήτοι έλεύθερον φέρου και χαρτοσήμων	45,000.—
πρός Δρ. 3 έφ άκέρων μετοχής.....	

Το μέρισμα πληροδύναται :

Εν Αθήναις παρά τού Καταστάτου μετ' την έμφύσην τού παρόντος Ισολογισμού από της Ένεκτής τών Μετόχων Συνεδέσεως καθ' ήμην άρισθουμένην από τού Διοικητικού Συμβουλίου.
Είπαι δε άπληρωμένον τó μερίσμα τού φέρου και τού δικαιοσύνης χαρτοσήμων, ως προαναβληθέντες από της Τραπεζής εις τó Δημόσιον.

Εν Αθήναις, τή 14 Ιανουαρίου 1912.

Ο ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
ΑΙΩΝ ΛΟΒΕΡΑΟΣ

Ο ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΤΟΥ ΛΟΓΙΣΤΗΡΙΟΥ
ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΧΡΙΣΤΟΠΟΥΛΟΣ

ΤΡΑΠΕΖΑ ΑΘΗΝΩΝ

ΓΕΝΙΚΟΣ ΛΕΓΟΓΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ 1921

ΥΠΟΒΛΗΘΕΝΤΟΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΝΔΕΙΚΝΥΟΥΣΑ ΣΥΝΕΛΕΤΣΗ ΤΩΝ ΜΕΤΟΧΩΝ

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΝ

Εν εφ' αφορμῇ καὶ πρὸς ἐπιφώρως Τροφ. Λογισμ. Πίναξ Τραπεζῆς Ἐν. Εὐρ. Ἰσπανίας καὶ Σερβίας	Δρ. 16,990,898,26
Ἐν γὰρ Τραπεζῇ Ἐν. Εὐρ. Ἰσπανίας καὶ Σερβίας	Δρ. 32,172,744,90
Προσδοκῆσι καὶ ἀποταμιωθῆναι εἰς ὑπομνημάτων ἐν γὰρ Τραπεζῇ Ἐν. Εὐρ. Ἰσπανίας καὶ Σερβίας	Δρ. 15,191,946,61
Ἡ γνησίμως λογιστικῶν ἐν εὐρώπῳ καὶ ἀποταμιωθῆναι εἰς ὑπομνημάτων ἐν γὰρ Τραπεζῇ Ἐν. Εὐρ. Ἰσπανίας καὶ Σερβίας	Δρ. 65,562,318,32
Ἐν εὐρώπῳ καὶ ἀποταμιωθῆναι εἰς ὑπομνημάτων ἐν γὰρ Τραπεζῇ Ἐν. Εὐρ. Ἰσπανίας καὶ Σερβίας	Δρ. 74,024,458,62
Ἐν εὐρώπῳ καὶ ἀποταμιωθῆναι εἰς ὑπομνημάτων ἐν γὰρ Τραπεζῇ Ἐν. Εὐρ. Ἰσπανίας καὶ Σερβίας	Δρ. 10,648,602,98
Ἐν εὐρώπῳ καὶ ἀποταμιωθῆναι εἰς ὑπομνημάτων ἐν γὰρ Τραπεζῇ Ἐν. Εὐρ. Ἰσπανίας καὶ Σερβίας	Δρ. 155,735,283,92
Ἐν εὐρώπῳ καὶ ἀποταμιωθῆναι εἰς ὑπομνημάτων ἐν γὰρ Τραπεζῇ Ἐν. Εὐρ. Ἰσπανίας καὶ Σερβίας	Δρ. 21,677,665,01
Ἐν εὐρώπῳ καὶ ἀποταμιωθῆναι εἰς ὑπομνημάτων ἐν γὰρ Τραπεζῇ Ἐν. Εὐρ. Ἰσπανίας καὶ Σερβίας	Δρ. 24,846,189,56
Ἐν εὐρώπῳ καὶ ἀποταμιωθῆναι εἰς ὑπομνημάτων ἐν γὰρ Τραπεζῇ Ἐν. Εὐρ. Ἰσπανίας καὶ Σερβίας	Δρ. 6,807,205,08
Ἐν εὐρώπῳ καὶ ἀποταμιωθῆναι εἰς ὑπομνημάτων ἐν γὰρ Τραπεζῇ Ἐν. Εὐρ. Ἰσπανίας καὶ Σερβίας	Δρ. 31,62,869,85
Ἐν εὐρώπῳ καὶ ἀποταμιωθῆναι εἰς ὑπομνημάτων ἐν γὰρ Τραπεζῇ Ἐν. Εὐρ. Ἰσπανίας καὶ Σερβίας	Δρ. 4,757,707,41
Ἐν εὐρώπῳ καὶ ἀποταμιωθῆναι εἰς ὑπομνημάτων ἐν γὰρ Τραπεζῇ Ἐν. Εὐρ. Ἰσπανίας καὶ Σερβίας	Δρ. 1,300,114,36
Σύνολον	Δρ. 284,957,253,70

ΠΑΘΗΤΙΚΟΝ

Κεφάλαιον Ἐκδοθέν	Δρ. 60,000,000
Κεφάλαιον Ἐκδοθέν Ἀποθετημένων	Δρ. 5,676,250
Κεφάλαιον Ἐκδοθέν Ἰσπανίας	Δρ. 504,501,95
Κεφάλαιον Ἐκδοθέν Ἰσπανίας	Δρ. 99,696,199,84
Κεφάλαιον Ἐκδοθέν Ἰσπανίας	Δρ. 55,971,647,97
Κεφάλαιον Ἐκδοθέν Ἰσπανίας	Δρ. 82,067,274,26
Κεφάλαιον Ἐκδοθέν Ἰσπανίας	Δρ. 15,456,004,89
Κεφάλαιον Ἐκδοθέν Ἰσπανίας	Δρ. 39,843,445,17
Κεφάλαιον Ἐκδοθέν Ἰσπανίας	Δρ. 1,906,994,65
Κεφάλαιον Ἐκδοθέν Ἰσπανίας	Δρ. 48,729,092,80
Κεφάλαιον Ἐκδοθέν Ἰσπανίας	Δρ. 847,480,51
Κεφάλαιον Ἐκδοθέν Ἰσπανίας	Δρ. 1,923,400
Κεφάλαιον Ἐκδοθέν Ἰσπανίας	Δρ. 17,098,830
Σύνολον	Δρ. 284,957,253,70

ΧΡΕΟΣ

Φόροι, δασμοί καὶ ἀποδοτέα	Δρ. 601,806,55
Φόροι, δασμοί καὶ ἀποδοτέα	Δρ. 196,235
Φόροι, δασμοί καὶ ἀποδοτέα	Δρ. 59,894,50
Φόροι, δασμοί καὶ ἀποδοτέα	Δρ. 45,000
Φόροι, δασμοί καὶ ἀποδοτέα	Δρ. 2,651,648,35
Φόροι, δασμοί καὶ ἀποδοτέα	Δρ. 300,000
Φόροι, δασμοί καὶ ἀποδοτέα	Δρ. 960,567,80
Φόροι, δασμοί καὶ ἀποδοτέα	Δρ. 1,100,000
Φόροι, δασμοί καὶ ἀποδοτέα	Δρ. 4,023,125
Φόροι, δασμοί καὶ ἀποδοτέα	Δρ. 170,898,90
Σύνολον	Δρ. 7,347,478,90

ΑΝΑΛΥΣΙΣ ΜΕΡΙΑΣ ΚΕΡΑΗ ΚΑΙ ΖΗΜΙΑ ΠΙΣΤΩΣΙΣ

Υπόλοιπον κερμάτων 1910	Δρ. 147,543,74
Υπόλοιπον κερμάτων 1911	Δρ. 7,197,984,56
Υπόλοιπον κερμάτων 1912	Δρ. 7,347,478,90

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΔΙΑΝΕΜΟΜΕΝΩΝ ΚΕΡΑΩΝ ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΓΕΝΙΚΟΝ ΙΣΟΛΟΓΗΜΟΝ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ 1921

Προσδοκῶν μέρισμα κληροδοτῶν εἰς τὸ τέλος τῆς Α' ἐξαιτίας πρὸς δρ. 4 κατὰ μετόχην
 ὑπόλοιπον μερίσματος εἰς δρ. 8,50 κατὰ μετόχην κατὰ μέρη κατὰ μετόχην
 ὑπόλοιπον μερίσματος εἰς δρ. 19,625 κατὰ μετόχην κατὰ μέρη κατὰ μετόχην
 ὑπόλοιπον μερίσματος εἰς δρ. 78,500 κατὰ μετόχην κατὰ μέρη κατὰ μετόχην
 ὑπόλοιπον μερίσματος εἰς δρ. 4,023,125 κατὰ μετόχην κατὰ μέρη κατὰ μετόχην

Ἐν Ἀθήναις τῇ 19 Φεβρουαρίου 1922.

Ο ΓΕΝΙΚΟΣ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
ΕΝΤΩΝΗ ΤΟΥ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ
Ζ. Κ. ΜΑΤΣΑΣ
 Ο ΓΕΝΙΚΟΣ ΕΠΙΘΕΩΡΗΤΗΣ
Φ. Η. ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ

Το παρόν έγγραφο αποτελεί μέρος των εγγράφων της Τραπέζης των Αθηνών και διατίθεται δωρεάν για ενημέρωση των μετόχων. Η Τραπέζης των Αθηνών δεχόμενη την ευθύνη της ορθότητας των στοιχείων που περιλαμβάνονται σε αυτό, δε φέρει καμία ευθύνη για τυχόν λάθη ή παραλείψεις. Η Τραπέζης των Αθηνών δε φέρει καμία ευθύνη για τυχόν αλλαγές ή διορθώσεις που γίνουν μετά την έκδοση του παρόντος εγγράφου.